

I

(Meddelanden)

KOMMISSIONEN

GEMENSKAPENS RAMBESTÄMMELSER FÖR STATLIGT STÖD TILL FORSKNING, UTVECKLING
OCH INNOVATION

(2006/C 323/01)

	Sida
1. INLEDNING	4
1.1 Syftena med statligt stöd till forskning, utveckling och innovation	4
1.2 Förhållandet mellan statliga stöd och FoUI	4
1.3 Avvägningstest och dess tillämpning på stöd till forskning, utveckling och innovation	5
1.3.1 Handlingsplan för statligt stöd: mindre och bättre riktat stöd, avvägningstest för bedömning av stöd	5
1.3.2 Mål av gemensamt intresse som tas upp i rambestämmelserna	5
1.3.3 Väl avvägda instrument	6
1.3.4 Stimulerande effekt och stödets nödvändighet	6
1.3.5 Stödets proportionalitet	6
1.3.6 De negativa effekterna måste vara begränsade så att helhetsbilden blir positiv	6
1.4 Genomförandet av avvägningstestet: presumtioner och behov av mer specifik bedömning	7
1.5 Motivering till varför särskilda åtgärder omfattas av rambestämmelserna	8
2. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH DEFINITIONER	8
2.1 Tillämpningsområdet för rambestämmelserna	8
2.2 Definitioner	9
3. STATLIGT STÖD ENLIGT ARTIKEL 87.1 I EG-FÖRDRAGET	10
3.1 Forskningsorganisation och innovationsförmedlare som mottagare av statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget	10
3.1.1 Offentlig finansiering av icke-ekonomisk verksamhet	11
3.1.2 Offentlig finansiering av ekonomisk verksamhet	11
3.2 Indirekt statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget, som beviljas företag genom offentligt finansierade forskningsorganisationer	11
3.2.1 Forskning på uppdrag av företag (kontraktsforskning eller forskningstjänster)	12
3.2.2 Samarbete mellan företag och forskningsorganisationer	12

	Sida
4. FÖRENLIGHET MELLAN STÖD OCH DEN GEMENSAMMA MARKNADEN ENLIGT ARTIKEL 87.3 B I EG-FÖRDRAGET	12
5. STÖDS FÖRENLIGHET MED DEN GEMENSAMMA MARKNADEN ENLIGT ARTIKEL 87.3 C I EG-FÖRDRAGET	13
5.1 Stöd för FoU-projekt	13
5.1.1 Forskningskategorier	13
5.1.2 Grundläggande stödnivåer	13
5.1.3 Tillägg	13
5.1.4 Stödberättigande kostnader	14
5.1.5 Förskott med återbetalningsskyldighet	15
5.1.6 Skatteåtgärder	15
5.1.7 Motsvarighetsklausul	15
5.2 Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier	16
5.3 Stöd för kostnader för immateriella rättigheter	16
5.4 Stöd till nystartade innovativa företag	16
5.5 Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn	16
5.6 Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster	17
5.7 Stöd för att hyra in högkvalificerad personal	17
5.8 Stöd till innovationskluster	18
6. STIMULERANDE EFFEKT OCH STÖDETS NÖDVÄNDIGHET	19
7. STÖDETS FÖRENLIGHET MED DEN INRE MARKNADEN MOT BAKGRUND AV EN DETALJERAD BEDÖMNING	19
7.1 Åtgärder som skall detaljgranskas	19
7.2 Metodiken för den detaljerade bedömningen: FoUI-kriterier för den ekonomiska bedömningen av vissa enskilda fall	20
7.3 Gynnsamma effekter av stödet	20
7.3.1 Marknadssmisslyckande	20
7.3.2 Lämpligt instrument	21
7.3.3 Stimulerande effekt och stödets nödvändighet	21
7.3.4 Stödets proportionalitet	22
7.4 Analys av snedvridningen av konkurrens och handel	22
7.4.1 Snedvridning av dynamiska incitament	22
7.4.2 Skapa marknadsinflytande	23
7.4.3 Bevarande av ineffektiva marknadsstrukturer	23
7.5 Avvägning och beslut	23

	Sida
8. KUMULERING	23
9. SPECIALREGLER FÖR JORDBRUK OCH FISKE	24
10. SLUTBESTÄMMELSER	24
10.1 Rapportering och övervakning	24
10.1.1 Årliga rapporter	24
10.1.2 Tillgång till stödordningarnas fullständiga text	25
10.1.3 Informationsformulär	25
10.2 Lämpliga åtgärder	25
10.3 Ikraftträdande, giltighet och översyn	25

1. INLEDNING

1.2 Förhållandet mellan statliga stöd och FoUI

1.1 Syftena med statligt stöd till forskning, utveckling och innovation

Att främja forskning, utveckling och innovation (nedan förkortat till FoUI) är ett viktigt mål av allmänt intresse. I artikel 163 i EG-fördraget sägs följande: "Gemenskapen skall ha som mål att stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för gemenskapsindustrin, att främja utvecklingen av dennas internationella konkurrensförmåga och att underlätta alla forskningsinsatser som anses nödvändiga enligt andra kapitel i detta fördrag." I artiklarna 164-173 i EG-fördraget fastställs dels vilka verksamheter som skall bedrivas i det här avseendet, dels målen för och genomförandet av det fleråriga ramprogrammet.

Under sitt möte i Barcelona i mars 2002 satte Europeiska rådet upp klara mål för de framtida forskningsanslagen. Man nådde fram till en överenskommelse som innebar att de sammanlagda satsningarna på forskning och utveckling (nedan förkortat till FoU) och innovation i gemenskapen skulle öka, och att målet var att år 2010 nå upp till i närheten av 3 % av EU:s samlade brutonationalprodukt. Dessutom sades det mycket tydligt att den privata sektorn skulle stå för två tredjedelar av dessa investeringar. För att nå detta mål måste forskningsinvesteringarna öka med i genomsnitt 8 % per år. De offentliga utgifterna ⁽¹⁾ måste öka med 6 % per år och de privata investeringarna ⁽²⁾ med 9 % per år.

Tanken är att man med hjälp av statliga stöd skall höja den ekonomiska effektiviteten ⁽³⁾ och på så sätt bidra till hållbar tillväxt och sysselsättning. Därför kommer statliga stöd till FoUI att anses förenliga med EU-lagstiftningen om man kan förvänta sig att de leder till mer FoUI och om en eventuell snedvridning av konkurrensen inte anses strida mot det gemensamma intresset, vilket kommissionen i dessa ramar likställer med ekonomisk effektivitet. Syftet med dessa rambestämmelser är att se till att målet i fråga kan uppnås och att göra det lättare för medlemsstaterna att på ett bättre sätt kunna styra stöden till sektorer där marknaden misslyckats ⁽⁴⁾.

Enligt artikel 87.1 i EG-fördraget är statliga stöd i princip förbjudna. Enligt artikel 87.2 och 87.3 kan sådana stöd emellertid i vissa fall vara förenliga med den gemensamma marknaden. Den rättsliga grunden för statliga stöd till FoUI är i första hand artikel 87.3 b och 87.3 c i fördraget. I dessa rambestämmelser lägger kommissionen fast de regler den kommer att tillämpa vid bedömningen av anmälda stöd och utövar därmed sin handlingsfrihet samt skapar klarhet i det rättsliga läget och öppenhet och insyn i beslutsfattandet.

⁽¹⁾ Det är emellertid endast en del av offentliga utgifterna för FoU som kommer att betraktas som statliga stöd.

⁽²⁾ Se "Investeringar i forskning: en handlingsplan för Europa"; Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, KOM(2003) 226 slutlig, s. 7.

⁽³⁾ Bland ekonomer används termen "effektivitet" (eller "ekonomisk effektivitet") för att beskriva i vilken utsträckning den totala välfärden optimeras på en viss marknad eller i hela ekonomin. Satsningar på FoUI höjer den ekonomiska effektiviteten genom att marknadens efterfrågan flyttas över mot nya eller bättre produkter, processer eller tjänster, vilket leder till sänkta kvalitetsanpassade priser.

⁽⁴⁾ Att "marknaden misslyckas" innebär att marknaden, i de fall den fått sköta sig själv, inte leder till ekonomisk effektivitet. I sådana fall kan statliga ingripanden, inklusive statliga stöd, leda till bättre resultat i fråga om priser, resultat och resursanvändning.

Mot bakgrund av Lissabonstrategin kan man inte anse att satsningarna på FoUI är optimala för gemenskapens ekonomi. Ökade anslag skulle däremot leda till högre tillväxt i gemenskapen. Kommissionen anser därför att de nuvarande reglerna för statliga stöd till FoU måste moderniseras och bli smidigare.

För det första kommer kommissionen därför att i dessa ramar utvidga de existerande möjligheterna till stöd för FoU till att även omfatta innovation. Innovation kan beskrivas som en process där kunskap och teknik kopplas till utnyttjandet av de möjligheter till nya och bättre produkter, tjänster och affärsmetoder som finns på marknaden, jämfört med dem som redan finns på den gemensamma marknaden. Detta innebär emellertid också ett visst risktagande. När det gäller regler för statliga stöd anser kommissionen att sådana stöd för innovation bör vara tillåtna, inte på grundval av en abstrakt definition av begreppet innovation, utan enbart i den utsträckning som stöden beviljas för väl avgränsade verksamheter som otvetydigt syftar till att försöka komma till rätta med sådana marknadsmisslyckanden som hämmar innovation och för vilka den nytta som ett statligt stöd skulle generera kan förväntas uppväga eventuella negativa effekter på konkurrensen och handeln.

För det andra strävar kommissionen efter en bättre administration av de statliga stöden till FoUI. Den har för avsikt att utvidga tillämpningsområdet för gruppundantagen för FoU, som för närvarande är förbehållna små och medelstora företag, (nedan på vissa ställen förkortat till SMF) ⁽⁵⁾. En framtida förordning om gruppundantag i allmänhet kommer att täcka de mindre problematiska stöden till FoUI. De här rambestämmelserna kommer att fortsätta att gälla för alla stöd som anmäls till kommissionen, vare sig detta beror på att stödet i fråga inte omfattas av undantagsförordningen, på en skyldighet i enlighet med undantagsförordningen att anmäla stöden separat, eller på att medlemsstaten i fråga väljer att anmäla ett stöd som i princip skulle ha kunnat omfattas av gruppundantagsförordningen. De kommer också att gälla för bedömning av stöd som inte anmälts.

För det tredje ger dessa rambestämmelser, för att bättre fokusera kommissionens granskning vid bedömningen av stöd som faller inom deras tillämpningsområde, ledning inte bara genom regler för när ett stöd skall anses förenligt med fördraget (kapitel 5 nedan), utan också, på grund av den ökade risken för att vissa stöd snedvrider konkurrensen och handeln, genom andra inslag som avser en analys av stimulans-effekten och frågan om stödet verkligen är nödvändigt (kapitel 6 nedan) samt en metod för en mer detaljerad bedömning (kapitel 7 nedan).

⁽⁵⁾ Handlingsplan för statligt stöd: Mindre men bättre riktat statligt stöd: en plan för reform av det statliga stödet 2005-2009. KOM(2005) 107 slutlig, SEK(2005) 795; antagen den 7 juni 2005.

I det här sammanhanget vill kommissionen poängtera att konkurrensutsatta marknader i princip av sig själva ger bäst resultat i fråga om FoUI. Så är emellertid inte alltid fallet inom FoUI, och därför kan statliga ingripanden ibland ge bättre resultat. Företag kommer bara att investera mer i forskning om de rent kommersiellt kan göra konkreta vinster av forskningsresultaten och om de är medvetna om den möjligheten. Det finns många orsaker till att FoUI-verksamheterna ligger på en låg nivå, till exempel strukturella hinder eller marknadens misslyckanden. Strukturella hinder bör angripas med hjälp av strukturåtgärder⁽⁶⁾, medan statliga stöd har en roll att spela när det gäller att uppväga marknadens misslyckanden. Dessutom finns det empiriskt stöd för att statliga stöd är ett effektivt instrument endast om de omgivande förutsättningarna är gynnsamma. Det måste t.ex. finnas ett fungerande system för immateriella rättigheter, ett företagsvänligt klimat med regler som främjar forskning och innovation, samt en finansmarknad som ger nödvändig support.

Statliga stöd snedvrider emellertid konkurrensen, samtidigt som en tuff konkurrens är av avgörande betydelse för en marknadsdriven stimulans för investeringar i FoUI. För att kunna begränsa snedvridningarna måste statliga stöd därför utformas med eftertanke. I annat fall kan de bli kontraproduktiva och leda till mindre satsningar på FoUI och lägre ekonomisk tillväxt.

Det stora bekymret med att ett företag får stöd för FoUI är att konkurrenternas dynamiska stimulans att investera snedvrids och kanske minskar. Om ett visst företag får ett stöd innebär detta i allmänhet att företagets ställning på marknaden stärks och att andra företags avkastning på sina investeringar minskar. Om denna minskning blir kännbar är det möjligt att konkurrenterna skär ner på sin FoUI-verksamhet. Om stödet dessutom leder till en uppmjukad budgetdisciplin hos stödmottagaren kan det också leda till att dennes incitamentet till innovationer minskar. Slutligen kan stödet hjälpa ineffektiva företag eller göra det möjligt för stödmottagaren att ytterligare befästa ett utestängande agerande eller sin makt på marknaden.

1.3 **Avvägningstest och dess tillämpning på stöd till forskning, utveckling och innovation**

1.3.1 **Handlingsplan för statligt stöd: mindre och bättre riktat stöd, avvägningstest för bedömning av stöd**

I handlingsplanen för statligt stöd⁽⁷⁾ deklarerade kommissionen följande: "För att på bästa sätt bidra till den återupplivade Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning kommer kommissionen i lämpliga fall att förstärka sitt ekonomiska angreppssätt för granskningen av statligt stöd. Genom ett ekonomiskt angreppssätt fokuseras och inriktas visst statligt stöd på ett bättre sätt på målen i den återupplivade Lissabonstrategin."

⁽⁶⁾ Bland annat omfattas följande: universitetsutbildning, forskningsprogram och offentliga forskningssatsningar, regler för immateriella rättigheter som främjar innovation, gynnsamma förutsättningar för företagen att satsa på FoUI.

⁽⁷⁾ Handlingsplan för statligt stöd (se fotnot 5), punkt 21.

I bedömningen av huruvida ett stöd kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden väger kommissionen stödets positiva effekter när det gäller att nå ett mål av gemensamt intresse mot dess eventuella negativa bieffekter i form av snedvriden handel och konkurrens. I handlingsplanen för statligt stöd, som bygger på befintlig praxis, har denna avvägning formaliserats i vad som numera kallas ett **avvägningstest**⁽⁸⁾. Ett sådant görs i tre steg som leder fram till ett beslut om huruvida ett statligt stöd skall godkännas eller inte. I de två första stegen granskas de positiva effekterna av stödet och i det tredje steget de negativa effekterna och en avvägning görs mellan de positiva och de negativa effekterna:

- 1) Har det statliga stödet ett klart definierat mål av allmänt intresse (till exempel tillväxt, sysselsättning, sammanhållning, miljö)?
- 2) Är stödet utformat så att detta mål av allmänt intresse kan nås, dvs. är det föreslagna stödet inriktat på att åtgärda marknadens misslyckande, eller något annat mål?
 - i) Är statligt stöd en lämplig åtgärd?
 - ii) Uppstår det en stimulansseffekt, dvs. kommer stödet att ändra företagets agerande?
 - iii) Är stödet proportionellt, dvs. skulle samma ändrade agerande kunna åstadkommas med mindre stöd?
- 3) Är snedvridningen av konkurrensen och effekterna på handeln begränsade, så att den sammanlagda avvägningen blir positiv?

Detta avvägningstest kan användas både för att utforma nya regler för statligt stöd och för att göra bedömningar i konkreta fall.

Enligt förordningen om gruppundantag är ett statligt stöd förenligt med fördraget och den gemensamma marknaden om vissa villkor är uppfyllda. Detsamma gäller i allmänhet för de flesta fall som tas upp i de här rambestämmelserna. I fråga om individuella stöd som har en stor snedvridningspotential på grund av höga stödbelopp kommer kommissionen att göra en övergripande bedömning av de positiva och negativa effekterna på grundval av proportionalitetsprincipen.

1.3.2 **Mål av gemensamt intresse som tas upp i rambestämmelserna**

Det är av allmänt intresse att forskning, utveckling och innovation gynnas, och det är också målet för dessa rambestämmelser. Syftet är att öka den ekonomiska effektiviteten genom att åtgärda väl definierade marknadsmisslyckanden som hindrar gemenskapens ekonomi från att nå en optimal FoUI-nivå.

⁽⁸⁾ Se handlingsplanen för statligt stöd (fotnot 5), punkterna 11 och 20; en utförligare redovisning fanns redan i meddelandet om innovation, KOM(2005) 436 slutlig, 21.9.2005.

Om man vill ha regler som ser till att detta mål kan uppnås genom stöden är det för det första nödvändigt att identifiera vilka marknadsmisslyckanden som hämmar FoUI. FoUI bedrivs genom en serie verksamheter i ett tidigare led än när en given produkt kommer ut på marknaden. Syftet är att exploatera tillgängliga FoUI-möjligheter för att utveckla nya eller bättre produkter⁽⁹⁾ och processer på dessa marknader, vilket främjar tillväxt i ekonomin. Med tanke på de tillgängliga FoUI-möjligheterna kan emellertid marknadsmisslyckanden hindra marknaden från att ge optimala resultat och leda till ett ineffektivt utfall. Skälen till detta är följande:

- **Positiva externa ”spill over”-effekter i form av t.ex. kunskap:** FoUI ger ofta vinster för samhället i form av kunskaper på andra områden. Om marknaden får sköta sig själv kan emellertid vissa projekt få en avkastning som i ett privat perspektiv ter sig mindre lockande, trots att de skulle vara lönsamma för samhället. Företag som drivs för att ge vinst bortser från de externa effekterna när de fattar beslut om hur mycket de ska satsa på FoUI. Detta kan leda till att projekt av allmänt intresse inte kommer igång om staten inte griper in.
- **”Spill over”-effekter i form av gemensamma nyttigheter/kunskap:** När allmän kunskap uppstår, t.ex. genom grundforskning, kan man inte hindra andra personer eller företag från att använda sig av denna kunskap (en gemensam nyttighet). Å andra sidan kan mer specifik kunskap skyddas, t.ex. genom patent som ger en uppfinnare en högre avkastning på sin uppfinning. För att kunna få en väl avpassad politik för stöd till FoUI måste man därför skilja mellan skapandet av allmän kunskap och kunskap som kan skyddas. Företagen tenderar att åka snålskjuts på allmän kunskap som skapas av andra, vilket gör dem ovilliga att själva skapa ny kunskap. Marknaden kanske inte bara är ineffektiv, den kanske inte finns överhuvudtaget. Om det skapades mer allmän kunskap skulle hela samhället dra nytta av den kunskap som ”spiller över” i hela ekonomin. För att åstadkomma detta är det möjligt att staten måste stödja företagens kunskapsskapande arbete. Deras grundforskning kanske måste finansieras fullt ut av staten.
- **Bristfällig och asymmetrisk information:** FoUI karaktäriseras av en hög grad av risk och ovisshet. På grund av bristfällig och/eller asymmetrisk information kan privata investerare vara ovilliga att finansiera värdefulla projekt. Anställda med hög kompetens kan vara omedvetna om rekryteringsmöjligheterna i innovativa företag. Detta kan leda till att de mänskliga och ekonomiska resurser som satsas inte är väl avpassade för marknaderna i fråga och att värdefulla projekt därför inte genomförs.
- **Misslyckanden i fråga om samordning och nätverk.** Företagens förmåga att samordna eller åtminstone interagera och därigenom bedriva FoUI kan vara nedsatt. Sådana problem kan uppstå av flera skäl, t.ex. svårigheter i att samordna FoU och hitta lämpliga partner.

1.3.3 *Väl avvägda instrument*

Man måste ha i åtanke att det kan finnas andra och bättre instrument för att höja nivån på FoUI i hela ekonomin, t.ex. ändringar eller nyheter i regelverket, större anslag till universitetet eller skattelättnader⁽¹⁰⁾. Om ett visst instrument är lämpligt eller inte i en viss situation är i allmänhet kopplat till vad som orsakar problemet. Om man vill komma till rätta med de svårigheter som en ny aktör har att ta del av olika FoUI-resultat kan det vara bättre att eliminera hindren på marknaden än att bevilja statligt stöd. Om man vill åtgärda bristen på välutbildad FoUI-personal kan större anslag till universitetet vara bättre än att ge statliga stöd till FoUI-projekt. Medlemsstaterna bör således välja statligt stöd som instrument om detta är lämpligt med tanke på det problem som skall lösas. Detta gör det nödvändigt att klart identifiera det marknadsmisslyckande som stödet är avsett att komma till rätta med.

1.3.4 *Stimulerande effekt och stödets nödvändighet*

Statliga stöd till FoUI måste leda till att stödmottagaren ändrar sitt agerande på ett sätt som ökar FoUI-verksamheten, vilket i sin tur leder till att sådana verksamheter och projekt kommer igång som annars inte hade blivit aktuella eller endast genomförts delvis. Kommissionen anser att ett stöd skall resultera i att satsningarna på FoUI ökar när det gäller storlek, område, anslag eller intensitet. Stimulanseffekten identifieras genom en kontrafaktisk analys med en jämförelse av planerad verksamhet med respektive utan stöd. Medlemsstaterna måste redogöra för hur de tänker sig kunna garantera att en stimulans effekt uppstår.

1.3.5 *Stödets proportionalitet*

Stödet betraktas endast som proportionellt om samma resultat inte skulle kunna ha uppnåtts med en mindre snedvridande stödåtgärd. Framför allt måste stödbeloppet och stödintensiteten begränsas till den miniminivå som krävs för att den aktuella FoUI-verksamheten skall äga rum.

1.3.6 *De negativa effekterna måste vara begränsade så att helhetsbilden blir positiv*

De eventuella snedvridningar som det statliga stödet till FoUI leder till kan kategoriseras på följande sätt:

- Det stryper företagets dynamiska stimulans, och det ersätter privata investeringar (”crowding out”).
- Det går till ineffektiv produktion.

⁽¹⁰⁾ Se meddelandet om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag; EGT C 384, 10.12.1998, s. 3.

⁽⁹⁾ Inklusive tjänster.

- Det leder till ett utestängande agerande och stärker makten på marknaden.
- Det får effekter på var ekonomiska verksamheter lokaliseras i medlemsstaterna.
- Det påverkar handeln på den inre marknaden.

De negativa effekterna är i allmänhet större ju högre stödbelopp det rör sig om eller om stödet beviljas för verksamheter som har nära anknytning till att få ut produkten eller tjänsten på den kommersiella marknaden. Därför bör stödnivåerna generellt vara lägre för verksamheter kopplade till utveckling och innovation än för forskning. Det är dessutom viktigt att se till att företagens rutinmässiga kostnader inte utgör stödberättigande kostnader. Det är också så att omständigheterna kring stödmottagaren och förhållandena på marknaderna i fråga påverkar graden av snedvridning. Dessa aspekter kommer att beaktas mer i detalj i de fall där en mer ingående bedömning görs.

1.4 **Genomförandet av avvägningstestet: presumtioner och behov av mer specifik bedömning**

Detta ramverk kommer att användas för att bedöma sådant stöd för forskning, utveckling och innovation som har anmälts till kommissionen. Kommissionens bedömning av förenlighet kommer att utföras utifrån det avvägningstest som läggs fram i kapitel 1. En åtgärd kommer därför att godkännas endast om de olika stegen i avvägningstestet leder fram till en i det stora hela positiv bedömning. Kommissionens bedömning kan emellertid variera beroende på hur utvärderingen utförs, precis som riskerna för konkurrens och handel i samband med olika typer av åtgärder kan variera. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 4–7 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget⁽¹⁾ tillämpar kommissionen olika presumtioner beroende på vilket slags stöd som anmälts.

Allt anmält stöd kommer att bedömas först utifrån kriterierna i kapitel 5. I det kapitlet anger kommissionen en rad åtgärder, för vilka den i förväg utgår från att statligt stöd till dessa åtgärder är inriktat på att komma till rätta med ett specifikt marknadsmisslyckande som hämmar FoUI. Kommissionen har dessutom formulerat en rad förutsättningar och parametrar för att säkerställa att statligt stöd till fördel för sådana åtgärder faktiskt har en stimulans effekt, är proportionellt och har en begränsad negativ påverkan på konkurrens och handel. Kapitel 5 innehåller således parametrar när det gäller den verksamhet som får stöd, stödnivåer och villkor kopplade till förenlighet. I princip kan endast åtgärder som uppfyller kriterierna i kapitel 5 komma i fråga för att anses som förenliga enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget i enlighet med dessa rambestämmelser.

I kapitel 6 går kommissionen utförligare igenom hur den kommer att utvärdera stödets stimulans effekt och nödvändighet.

Kapitel 7 innehåller exaktare uppgifter om i vilka fall och på vilket sätt kommissionen kommer att företa en utförligare bedömning.

Detta leder till olika bedömningsnivåer som beskrivs ytterligare nedan. När det gäller den första nivån anser kommissionen att det i princip räcker att den berörda åtgärden överensstämmer med villkoren i kapitel 5 förutsatt att villkoren i kapitel 6 för en presumerad stimulans effekt är uppfyllda. För alla andra åtgärder anser kommissionen att ytterligare granskning är nödvändig till följd av de högre riskerna för konkurrens och handel, beroende på verksamheten, stödbeloppet eller typen av stödmottagare. Den ytterligare granskningen kommer i allmänhet att bestå av en mer långtgående och detaljerad analys av fallet i enlighet med kapitel 6 när det gäller nödvändighet och stimulans effekt och kapitel 7 när det gäller utvärdering av stöd som överstiger det tröskelvärde som anges i avsnitt 7.1 i dessa rambestämmelser. Till följd av denna ytterligare granskning kan kommissionen komma att godkänna stödet, förklara det oförenligt med den gemensamma marknaden eller förklara att det är förenligt med den gemensamma marknaden på vissa villkor.

För det första anser kommissionen att det för vissa stöd i princip räcker att bestämmelserna i kapitlen 5 och 6 är uppfyllda för att säkerställa förenlighet med den gemensamma marknaden, eftersom det antas att resultatet av avvägningstestet för sådana stöd är positivt. Om ett stöd tillhör denna kategori beror på typen av mottagare, vilken verksamhet som stöds och det stödbelopp som beviljats. Kommissionen anser att följande stöd skall förklaras förenliga på grundval av kapitel 5 och 6 om i) de uppfyller de villkor och de parametrar som nämns i kapitel 5 och ii) stödet endast beviljas efter det att en ansökan om stöd har lämnats in till de nationella myndigheterna:

- Projektstöd och genomförbarhetsstudier där stödmottagarna utgörs av små och medelstora företag och stödbeloppet är mindre än 7,5 miljoner euro per företag för ett projekt (projektstödet plus stöd för genomförbarhetsstudien).
- Stöd för kostnader i samband med immateriella rättigheter för små och medelstora företag.
- Stöd till nystartade innovativa företag.
- Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster.
- Stöd för inhyrning av högkvalificerad personal.

För ovanstående stöd specificeras det i kapitel 6 att en stimulans effekt antas föreligga om villkoret under ovanstående punkt ii) är uppfyllt.

För det andra, när det gäller anmält stöd som **understiger** de tröskelvärden som fastställs i avsnitt 7.1 i dessa ramar består den ytterligare granskningen av en demonstration av stimulans effekten och nödvändigheten av stöd enligt vad som anges i kapitel 6. Sådant stöd kommer därför att förklaras förenligt med den gemensamma marknaden på grundval av kapitel 5 och 6 endast om i) de uppfyller alla villkor och parametrar som nämns

⁽¹⁾ EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

i kapitel 5 och ii) stimulans-effekten och nödvändigheten av stöd har visats i enlighet med kapitel 6.

För det tredje, när det gäller anmält stöd som **överstiger** tröskelvärdena i avsnitt 7.1 i dessa ramar består den ytterligare granskningen av en ingående bedömning enligt kapitel 7. Sådant stöd kommer därför att förklaras förenligt med den gemensamma marknaden på grundval av kapitel 5, 6 och 7 endast om i) de uppfyller alla villkor och de parametrar som nämns i kapitel 5 och ii) avvägningstestet enligt kapitel 7 uppvisar ett på det hela taget positivt resultat.

1.5 Motivering till varför särskilda åtgärder omfattas av rambestämmelserna

När dessa kriterier tillämpas på FoUI har kommissionen identifierat ett antal fall där statligt stöd på vissa villkor kan anses förenligt med artikel 87.3 c i EG-fördraget.

Stöd för projekt som avser grundforskning, industriell forskning och utveckling: dessa stöd är i första hand inriktade på marknadsmisslyckanden i fråga om positiva externa effekter ("spill over-effekter" i form av kunskap), inklusive gemensamma nyttigheter. Kommissionen anser att det är värdefullt att bibehålla olika kategorier av FoUI, oavsett om verksamheterna kanske följer en interaktiv innovationsmodell snarare än en linjär modell. Olika stödnivåer återspeglar olika stora marknadsmisslyckanden och hur nära anknytning verksamheten har till den kommersiella sidan. Jämfört med de tidigare reglerna för statligt stöd inom detta område har vissa innovationsverksamheter inkluderats i försöks- och utvecklingsverksamheter. Bonussystemet har dessutom förenklats. Bonus förefaller motiverat om det rör sig om små och medelstora företag och samarbete med sådana företag, samarbete tvärs över en nationsgräns samt offentlig-privata partnerskap (samarbete mellan företag och offentliga forskningsorgan) eftersom man för deras del kan förvänta sig att marknadsmisslyckandena får större genomslagskraft och även att de positiva externa effekterna blir större.

Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier i samband med FoUI-projekt syftar till att komma till rätta med marknadsmisslyckanden som beror på bristfällig och asymmetrisk information. Dessa studier anses ligga längre från marknaden än själva projektet, och därför kan ganska höga stödnivåer accepteras.

Stöd för att täcka små och medelstora företags kostnader för immateriella rättigheter: dessa stöd är inriktade på marknadsmisslyckanden kopplade till positiva externa effekter ("spillover-effekter" i form av kunskap). Syftet är att ge små och medelstora företag större möjligheter att få en rimlig avkastning och därigenom ge dem mer stimulans att bedriva FoUI.

Stöd till nystartade, innovativa företag: dessa stöd infördes för att åtgärda marknadsmisslyckanden som berodde på bristfällig och asymmetrisk information, vilket drabbar dessa företag särskilt hårt och gör det svårare för dem att hitta finansiering för innovativa och djärva satsningar.

Stöd för process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn: dessa stöd är inriktade på marknadsmisslyckanden kopplade till bristfällig information och positiva externa effekter. De syftar till att tackla problemet med att innovationer inom tjänstesektorn inte alltid passar in i FoU-kategorierna. Innovation inom tjänstesektorn är ofta resultatet av marknadskontakter och interaktion med kunder, snarare än av utnyttjande av befintlig

vetenskaplig, teknisk eller näringslivsmässig kunskap. Dessutom tenderar innovation inom tjänstesektorn att utgå från nya processer och ny organisation snarare än teknisk utveckling. Därför omfattas process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn inte fullt ut av projektstödet för FoU, och ytterligare och särskilda stödåtgärder krävs för att hantera de marknadsmisslyckanden som bromsar den.

Stöd för rådgivning och support för innovation ges av olika förmedlande organ. De är inriktade på marknadsmisslyckanden som beror på otillräcklig informationsspridning och yttre effekter, samt bristande samordning. Statligt stöd är en bra lösning för att ändra SMF:s incitament att köpa sådana tjänster och att öka utbudet av och efterfrågan på de tjänster som erbjuds av de förmedlande organen.

Stöd för att hyra in personal med hög kompetens: dessa stöd syftar till att åtgärda marknadsmisslyckanden kopplade till bristfällig information på arbetsmarknaden i gemenskapen. Personal med hög kompetens i gemenskapen tar med större sannolikhet anställning i stora företag eftersom sådan personal tenderar att anse att ett större företag erbjuder bättre arbetsförhållanden, säkrare anställning och attraktiva karriärmöjligheter. Å andra sidan skulle SMF kunna få en avsevärd kunskapsöverföring och bättre innovationsmöjligheter, om de kunde rekrytera personal med hög kompetens och låta dessa personer arbeta med FoUI. Att skapa broar mellan å ena sidan stora företag eller universitet och å andra sidan SMF kan också bidra till att lösa problem med marknadsmisslyckanden i fråga om samordning och till att främja framväxten av kluster.

Stöd för innovationskluster: dessa stöd syftar till att åtgärda marknadsmisslyckanden som är kopplade till samordningsproblem som hämmar utvecklingen av kluster, eller som begränsar interaktionen och kunskapsflödet inom olika kluster. Statliga stöd skulle kunna bidra till att lösa detta problem på två sätt: för det första genom att stödja investeringar i öppen och delad infrastruktur för innovationskluster, och för det andra genom att stödja dynamiken i klustren och därigenom få fart på samarbetet, nätverken och lärandet.

2. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

2.1 Tillämpningsområdet för rambestämmelserna

Rambestämmelserna skall gälla för statliga stöd till forskning, utveckling och innovation. De skall tillämpas i enlighet med gemenskapens övriga politik i fråga om statligt stöd, och med beaktande av de fördrag som ligger till grund för Europeiska gemenskaperna och den lagstiftning som antagits i enlighet med dessa fördrag.

Enligt fördragets principer kan ett statligt stöd inte godkännas om det är diskriminerande i en utsträckning som inte kan anses berättigat genom dess karaktär av statligt stöd. När det gäller FoUI bör det först och främst påpekas att kommissionen inte kommer att godkänna några stöd som utestänger andra medlemsstater från att dra nytta av resultaten.

Myndigheter kan uppdragsbeställa FoU från företag eller köpa FoU-resultat av dem. Om sådan FoU inte införskaffas till marknadspris rör det sig vanligtvis om statligt stöd i enlighet med artikel 87.1 i EG-fördraget. Om å andra sidan dessa kontrakt

tilldelas enligt marknadsvillkor kommer kommissionen normalt sett inte att anse att det förekommer statligt stöd enligt artikel 87.1 i EG-fördraget; ett tecken på marknadsvillkor är ett öppet anbudsförfarande i enlighet med de tillämpliga direktiven om offentlig upphandling, särskilt Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster⁽¹²⁾ och Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänsterna, varor och tjänster⁽¹³⁾.

Rambestämmelserna skall gälla för stöd till forskning, utveckling och innovation inom samtliga sektorer som omfattas av EG-fördraget. De skall också gälla för sådana sektorer där det finns särskilda gemenskapsregler om statliga stöd, om inget annat sägs i dessa särskilda regler⁽¹⁴⁾.

Rambestämmelserna skall gälla för statliga stöd till FoUI på miljöområdet⁽¹⁵⁾ där det finns många synergieffekter att ta vara på mellan å ena sidan innovation för kvalitet och prestanda och å andra sidan innovation för att i fråga om energi få optimala resultat i fråga om förbrukning, avfall och säkerhet.

Efter ikraftträdandet av kommissionens förordning (EG) nr 364/2004 av den 25 februari 2004 om ändring av förordning (EG) nr 70/2001 för att utvidga tillämpningsområdet till att omfatta stöd till forskning och utveckling⁽¹⁶⁾, är stöd till forskning och utveckling i SMF undantagna från anmälningskravet, på de villkor som anges i kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag⁽¹⁷⁾. Om de vill får emellertid medlemsstaterna även i fortsättningen anmäla sådana stöd. Om de väljer att göra detta kommer dessa rambestämmelser att gälla för bedömningen av de stöd som anmäls.

Personalkostnader betraktas som stödberättigande kostnader i flera av de åtgärder som omfattas av dessa rambestämmelser, och dessutom finns det numera även stöd för att kunna hyra in personal med hög kompetens. Däremot fortsätter de generella stöd som syftar till att ge forskare sysselsättning och utbildning att omfattas av särskilda instrument för sysselsättning och utbildning, nämligen kommissionens förordning (EG) nr 68/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87

⁽¹²⁾ EUT L 134, 30.4.2004, s. 1.

⁽¹³⁾ EUT L 134, 30.4.2004, s. 114.

⁽¹⁴⁾ Till exempel artikel 3 i rådets förordning (EEG) nr 1107/70 av den 4 juni 1970 om stöd till transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar innehåller särskilda regler för att godkänna statliga stöd till FoU i fråga om transporter på väg, järnväg och inre vattenvägar.

⁽¹⁵⁾ Se gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön, EGT C 37, 3.2.2001, s. 3, punkt 7. I samband med översynen av miljöriktlinjerna kommer kommissionen att överväga huruvida det är lämpligt att även ta med nya åtgärder som också kan omfatta eko-innovation.

⁽¹⁶⁾ EUT L 63, 28.2.2004, s. 22.

⁽¹⁷⁾ EGT L 10, 13.1.2001, s. 33. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 364/2004.

och 88 i EG-fördraget på stöd till utbildning⁽¹⁸⁾ och kommissionens förordning (EG) nr 2204/2002 av den 12 december 2002 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt sysselsättningsstöd⁽¹⁹⁾.

Stöd för FoUI till företag i svårigheter, enligt definitionen i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter⁽²⁰⁾ omfattas inte av de här rambestämmelserna.

2.2 Definitioner

I dessa rambestämmelser gäller följande definitioner:

- a) **små och medelstora företag eller "SMF", små företag och medelstora företag:** sådana företag i den mening som avses i förordning (EG) nr 70/2001, eller den förordning som ersätter den förordningen;
- b) **stora företag:** företag som inte faller under definitionen för små och medelstora företag.
- c) **stödnivå:** stödbeloppet brutto, uttryckt i procent av projektets stödberättigande kostnader. Alla siffror som används skall avse bruttobelopp, dvs. belopp före eventuella avdrag för skatt eller andra avgifter. Om stöd beviljas i någon annan form än som bidrag, skall stödbeloppet vara lika med stödets bidragsekvivalent. Stöd som betalas ut i flera omgångar skall diskonteras till sitt värde vid tidpunkten för beviljandet. Den ränta som skall användas för omräkning och för att räkna ut stödbeloppet i ett mjukt lån skall vara den gällande referensräntan vid den tidpunkt då lånet beviljades. Stödnivån skall beräknas per stödmotagare.
- d) **forskningsorganisation:** enhet, t.ex. universitet eller forskningsinstitut, oavsett rättslig status (offentligrättslig eller privaträttslig organisationsform) eller finansiering, vars främsta syfte är att bedriva grundforskning, industriell forskning eller experimentell utveckling och sprida sina resultat genom undervisning, publikationer eller tekniköverföring. All vinst återinvesteras i dessa verksamheter, i spridning av deras resultat eller undervisning. Företag som kan utöva ett inflytande på en forskningsorganisation, t.ex. i sin egenskap av aktieägare eller medlemmar, skall inte ha något företräde till en sådan organisations forskningsresurser eller till de resultat denna alstrar.
- e) **grundforskning:** försöksverksamhet eller teoretiskt arbete som i första hand syftar till att erövra ny kunskap om de grundläggande orsakerna till fenomen och iakttagbara fakta, och som inte har någon direkt praktisk tillämpning i åtanke.

⁽¹⁸⁾ EGT L 10, 13.1.2001, s. 20. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 363/2004, EUT L 63, 28.2.2004, s. 20.

⁽¹⁹⁾ EGT L 337, 13.12.2002, s. 3.

⁽²⁰⁾ För närvarande: EUT C 244, 1.10.2004, s. 2.

f) **industriell forskning**: planerad forskning eller kritisk analys, som syftar till att erövra ny kunskap och nya färdigheter för att utveckla nya produkter, processer eller tjänster, eller för att markant förbättra befintliga produkter, processer eller tjänster. Detta inbegriper skapandet av sådana komponenter i komplexa system som är nödvändiga för den industriella forskningen, i synnerhet allmän teknikvalidering, utom prototyper i enlighet med vad som sägs i punkt g.

g) **experimentell utveckling**: att erövra, kombinera, forma och använda befintlig vetenskaplig, teknisk, näringslivsmässig eller annan relevant kunskap och färdigheter, i syfte att utarbeta planer, arrangemang eller design för nya, ändrade eller förbättrade produkter, processer eller tjänster. Detta kan också inbegripa t.ex. andra verksamheter som syftar till konceptuell definition, planering och dokumentation av nya produkter, processer eller tjänster. Detta kan inbegripa produktion av utkast, ritningar, planer och annan dokumentation, under förutsättning att dessa inte är avsedda för kommersiella ändamål.

Utveckling av kommersiellt användbara prototyper och pilotprojekt inbegrips likaledes om prototypen med nödvändighet är den slutliga kommersiella produkten, och om det är alltför dyrt att producera prototypen enbart för att använda den för demonstration och utvärdering. Om ett demonstrations- eller pilotprojekt i ett senare skede används kommersiellt skall de inkomster som genereras på detta sätt dras av från de stödberättigande kostnaderna.

Försöksproduktion och tester av produkter, processer och tjänster är också stödberättigande, under förutsättning att dessa inte kan användas eller ändras för att användas i industriella tillämpningar eller i kommersiellt syfte.

Experimentell utveckling inbegriper inte rutinmässiga eller återkommande ändringar av produkter, produktionslinjer, tillverkningsprocesser, befintliga tjänster eller andra pågående verksamheter, även om dessa ändringar kan innebära förbättringar.

h) **förskott med återbetalningsskyldighet**: ett lån för ett projekt, som utbetalas i en eller flera omgångar och där villkoren för återbetalning beror på FoUI-projektets resultat.

i) **processinnovation** ⁽²¹⁾: innebär införande av en ny eller betydligt förbättrad produktions- eller framtagningss metod (även betydande förändringar i tekniker, utrustning och/eller mjukvara). Följande betraktas inte som innovation: Mindre förändringar eller förbättringar, förbättrade produktions- eller tjänstemöjligheter genom att tillverknings- eller logistiksystem införs som i hög grad liknar dem som redan används, upphörande med en process, allmänt utbyte eller utvidgning av kapitalet, förändringar som uteslutande beror på ändrade faktorpriser, anpassning, regelbundna säsonganpassningar eller andra cykliska anpassningar, samt handel med nya eller väsentligt förbättrade produkter.

j) **organisationsinnovation** ⁽²²⁾: införande av en ny organisationsmetod i företagets affärsmetoder, arbetsplatsorganisation eller yttre förbindelser. Förändringar av affärsmetoder, arbetsplatsorganisation eller yttre förbindelser som utgår från organisationsmetoder som redan används inom företaget, ändrad ledningsstrategi, sammanslagningar och förvärv, upphörande med en process, allmänt utbyte eller utvidgning av kapitalet, förändringar som uteslutande beror på ändrade faktorpriser, anpassning, regelbundna säsonganpassningar eller andra cykliska anpassningar, samt handel med nya eller väsentligt förbättrade produkter, betraktas inte som innovation.

k) **högkvalificerad personal**: forskare, ingenjörer, formgivare och marknadschefer med examen från eftergymnasial utbildning och minst fem års relevant yrkeserfarenhet. Doktorandstudier kan räknas som relevant yrkeserfarenhet.

l) **uthyrning**: tillfällig anställning av personal av en stödmottagare för en begränsad period, efter vilken personalen har rätt att gå tillbaka till sin tidigare arbetsgivare.

m) **innovationskluster**: innebär grupperingar av oberoende företag, till exempel innovativa nystartade företag, små, medelstora och stora företag samt forskningsorganisationer, som är verksamma i en viss sektor eller region och som har inrättats för att stimulera innovation genom att samarbeta intensivt, dela anläggningar, utbyta expertkunskaper och genom att aktivt bidra till tekniköverföring, nätverkssamarbete och informations spridning bland de företag som ingår i klustret. Helst skall medlemsstaten sträva efter att skapa en lämplig balans mellan små och medelstora företag och stora företag i klustret, att uppnå en viss kritisk massa, främst genom specialisering inom en viss del av FoUI och genom att beakta befintliga kluster i medlemsstaten och på gemenskapsnivå.

3. STATLIGT STÖD ENLIGT ARTIKEL 87.1 I EG-FÖRDRAGET

All finansiering som uppfyller kriterierna i artikel 87.1 i EG-fördraget kommer generellt att betraktas som statligt stöd. För att ge ytterligare riktlinjer behandlas här situationer som ofta uppkommer på området forskning, utveckling och innovation.

3.1 Forskningsorganisation och innovationsförmedlare som mottagare av statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget

Frågan huruvida forskningsorganisationer är mottagare av statligt stöd måste besvaras utifrån de generella principerna för statliga stöd.

⁽²¹⁾ Jfr definitionen i Oslo-manualen "Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition, Organisation for Economic Co-operation and Development", 2005, s. 49.

⁽²²⁾ Jfr definitionen i Oslo-manualen, s. 51.

I enlighet med artikel 87.1 i EG-fördraget och EG-domstolens rättspraxis skall offentlig finansiering av FoUI-verksamheter som bedrivs av forskningsorgan anses utgöra statligt stöd, under förutsättning att samtliga villkor i artikel 87.1 är uppfyllda. I enlighet med rättspraxis förutsätter detta bl.a. att forskningsorganet i fråga kan anses vara ett företag i den mening som avses i artikel 87.1. Detta beror inte på forskningsorganisationens rättsliga status (offentligrättslig eller privaträttslig organisationsform) eller ekonomiska karaktär (dvs. vinstdrivande eller ej). Den avgörande faktorn är huruvida forskningsorganisationen i fråga bedriver någon ekonomisk verksamhet, dvs. en verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en given marknad⁽²³⁾. All offentlig finansiering av ekonomiska verksamheter omfattas således av artikel 87.1 i EG-fördraget, under förutsättning att alla andra villkor är uppfyllda.

3.1.1 Offentlig finansiering av icke-ekonomisk verksamhet

Om en och samma forskningsorganisation bedriver verksamheter av såväl ekonomisk som icke-ekonomisk art skall, för att undvika korssubventionering av den ekonomiska verksamheten, offentlig finansiering av de icke-ekonomiska verksamheterna inte omfattas av artikel 87.1 i EG-fördraget, under förutsättning att de två typerna av verksamhet och deras kostnader och finansiering klart kan skiljas från varandra⁽²⁴⁾. Bevis för att kostnaderna har fördelats korrekt kan utgöras av universitetens eller forskningsorganisationernas årsredovisningar.

Kommissionen anser dock att forskningsorganisationers primära verksamhet normalt är av icke-ekonomisk art, i första hand

- utbildning för att få ökade personalresurser med högre skicklighet,
- oberoende FoU för att få ökad kunskap och förståelse, även forskningssamverkan,
- spridning av forskningsresultat.

Kommissionen anser dessutom att tekniköverföring (licensiering, skapande av spin off-effekter eller andra former av förvaltningskunskaper som skapats genom forskningsorganisationen) är av

⁽²³⁾ Mål 118/85, kommissionen mot Italien Rec. 1987, s. 2599, punkt 7; Mål 35/96, kommissionen mot Italien REG 1998, s. I-3851, CNSD, punkt 36; Mål C-309/99, Wouters REG 2002, s. I-1577, punkt 46.

⁽²⁴⁾ Med ekonomiska verksamheter avses framför allt forskning som bedrivs enligt kontrakt med industrin, uthyrning av forskningsinfrastruktur och konsultverksamhet.

icke-ekonomisk art om den är intern till sin natur⁽²⁵⁾ och alla inkomster därifrån återinvesteras i forskningsorganisationernas primära verksamhet⁽²⁶⁾.

3.1.2 Offentlig finansiering av ekonomisk verksamhet

Om forskningsorganisationer eller andra icke-vinstdrivande innovationsförmedlare (t.ex. teknikcentra, företagskuvöser, handelskammare) bedriver ekonomisk verksamhet, till exempel uthyrning av infrastruktur, tillhandahållande av tjänster till företag eller kontraktsforskning, skall denna ekonomiska verksamhet bedrivas på normala marknadsvillkor, och offentlig finansiering av sådan ekonomisk verksamhet innebär generellt sett statligt stöd.

Om den forskningsorganisationen eller den icke-vinstdrivande innovationsförmedlaren kan visa att hela det statliga bidrag som organisationen eller förmedlaren mottagit för att tillhandahålla vissa tjänster har tilldelats slutmottagaren, och att förmedlaren inte fått någon fördel, anses det inte att den förmedlande organisationen fått statligt stöd.

I fråga om stöd till slutmottagarna, skall de normala reglerna för statligt stöd gälla.

3.2 Indirekt statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget, som beviljas företag genom offentligt finansierade forskningsorganisationer

Det här avsnittet syftar till att klargöra på vilka villkor företag får en fördel i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget när det rör sig om kontraktsforskning utförd av en forskningsorganisation eller samarbete med en forskningsorganisation. När det gäller de andra delarna av EG-fördragets artikel 87.1 skall de normala reglerna tillämpas. Framförallt måste man i enlighet med relevant rättspraxis fastställa om forskningsorganisationens agerande kan tillskrivas staten⁽²⁷⁾.

⁽²⁵⁾ Med uttrycket "intern till sin natur" avser kommissionen en situation där förvaltningen av forskningsorganisationens kunskap bedrivs av en avdelning inom eller ett dotterbolag till forskningsorganisationen eller tillsammans med andra forskningsorganisationer. Utläggning av tillhandahållande av särskilda tjänster till tredje part genom öppna anbudsförfaranden leder inte till att sådan verksamhet inte betraktas som intern.

⁽²⁶⁾ För övriga former av tekniköverföring som tar emot statligt stöd anser inte kommissionen sig vara i stånd, med stöd av sina nuvarande kunskaper, att generellt besluta vilken typ av statligt stöd det rör sig om vid finansieringen av sådan verksamhet. Den understryker att medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i EG-fördraget har skyldighet att i varje enskilt fall utvärdera vad det rör sig om för åtgärder och att anmäla dem till kommissionen om de anser att det rör sig om statligt stöd.

⁽²⁷⁾ Jfr. dom C-482/99, Frankrike mot kommissionen, REG 2002, s. I-4397, om vad som kan tillskrivas staten.

3.2.1 *Forskning på uppdrag av företag (kontraktsforskning eller forskningstjänster)*

I denna punkt behandlas den situation då ett projekt utförs av en forskningsorganisation på uppdrag av ett företag. Forskningsorganisationen utför tjänsten åt ett företag när i) forskningsorganisationen är uppdragstagare och erhåller en rimlig ersättning för tjänsten och ii) företaget är uppdragsgivare och anger villkoren för tjänsten. Normalt sett är det uppdragsgivaren som äger projektresultaten och står för riskerna vid ett misslyckande. När en forskningsorganisation utför ett sådant uppdrag, tilldelas företaget normalt sett inget statligt stöd genom den forskningsorganisationen när ett av följande villkor är uppfyllda:

- 1) Forskningsorganisationen utför tjänsten till marknadspris, eller
- 2) om det inte finns något marknadspris – forskningsorganisationen utför tjänsten till ett pris som avspeglar dess verkliga kostnader plus en rimlig marginal.

3.2.2 *Samarbete mellan företag och forskningsorganisationer*

I ett samarbetsprojekt är det minst två partner som deltar i utformningen av projektet, bidrar till genomförandet och delar på risken och resultatet i samband därmed.

När ett samarbetsprojekt utförs gemensamt av företag och forskningsorganisationer, anser kommissionen att inget indirekt statligt stöd utgår till företagspartnern via den offentliga forskningsorganisationen till följd av gynnsamma samarbetsvillkor när ett av följande villkor uppfylls:

- 1) Det deltagande företaget står för hela kostnaden för projektet.
- 2) De resultat som inte omfattas av immateriella rättigheter kan komma att spridas fritt, och eventuella immateriella rättigheter till FoUI-resultat som är ett resultat av forskningsorganisationens verksamhet helt och hållet tilldelas ⁽²⁸⁾ forskningsorganisationen.
- 3) De deltagande företagen kompenserar forskningsorganisationen i en storleksordning som motsvarar marknadspriset för de immateriella rättigheter ⁽²⁹⁾ som blir resultatet av forskningsorganisationens verksamhet inom projektet och som överförs till de deltagande företagen. Eventuella bidrag från de deltagande företagen till täckning av kostnaderna för organisationen dras av från kompensationen.

⁽²⁸⁾ "Full tilldelning" innebär att forskningsorganisationen åtnjuter fullständiga ekonomiska fördelar av de rättigheterna genom att de kan disponera över dem, främst äganderätten och licensrätten. Dessa villkor kan också uppfyllas om organisationen bestämmer sig för att ingå ytterligare kontrakt i fråga om dessa rättigheter, inklusive att licensiera dem till samarbetspartnern.

⁽²⁹⁾ "Kompensation som motsvarar marknadspriset för de immateriella rättigheterna" avser kompensationen för den totala ekonomiska fördelen av de rättigheterna. I enlighet med de allmänna principerna för statligt stöd och mot bakgrund av svårigheterna att på ett objektivt sätt fastställa marknadspriset för immateriella rättigheter, kommer kommissionen att anse att villkoret är uppfyllt om forskningsorganisationen i egenskap av säljare försöker förhandla fram maximala fördelar när kontraktet ingås.

Om inget av de angivna villkoren är uppfyllda kan medlemsstaten göra en enskild utvärdering av samarbetsprojektet ⁽³⁰⁾: Det är också möjligt att det inte rör sig om statligt stöd om utvärderingen av avtalet mellan parterna leder till slutsatsen att eventuella immateriella rättigheter till FoUI-resultaten – liksom rätten att tillgå resultaten – delas mellan de olika samarbetspartnerna allt efter intresseområde och arbetsinsats samt efter ekonomiska och andra bidrag de lämnat till projektet. Om villkoren 1, 2 och 3 inte uppfylls och den enskilda utvärderingen av samarbetsprojektet inte heller leder till slutsatsen att inget statligt stöd föreligger kommer kommissionen att betrakta det fulla värdet av forskningsorganisationens bidrag till projektet som företagsstöd.

4. FÖRENLIGHET MELLAN STÖD OCH DEN GEMENSAMMA MARKNADEN ENLIGT ARTIKEL 87.3 B I EG-FÖRDRAGET

Stöd till FoUI för att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 87.3 b i EG-fördraget.

Kommissionens kommer att anse att artikel 87.3 b i EG-fördraget är tillämplig när följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- 1) Förslaget till stöd gäller ett projekt där villkoren för genomförandet, även deltagare och mål, är tydligt definierade. Kommissionen kan också behandla en grupp projekt som ett samlat projekt.
- 2) Projektet måste vara av gemensamt europeiskt intresse. Det skall på ett konkret, tydligt och identifierbart sätt bidra till gemenskapens intresse. De fördelar som uppnås genom projektets mål skall inte vara begränsade till den eller de medlemsstater som genomför det, utan skall komma hela gemenskapen till godo. Projektet skall innebära ett betydande framsteg för gemenskapens målsättningar, t.ex. genom att vara av stor betydelse för det europeiska forskningsområdet eller ett ledande projekt för den europeiska industrin. Det faktum att projektet genomförs av företag i olika länder är inte tillräckligt. De positiva effekterna av stödet skulle t.ex. kunna visas genom "spill over"-effekter av vikt för samhället, genom att åtgärden bidrar till att förbättra gemenskapens situation när det gäller FoUI i ett internationellt sammanhang, genom skapande av nya marknader eller utveckling av nya tekniker.

⁽³⁰⁾ Syftet med bestämmelsen är inte att ändra medlemsstaternas plikt att anmäla vissa åtgärder mot bakgrund av artikel 88.3 i EG-fördraget.

De fördelar projektet medför bör inte vara begränsade till den industri som är direkt berörd, utan resultaten bör vara relevanta och få tillämpning i ett vidare sammanhang inom gemenskapens ekonomi (föregående eller efterföljande marknadsled, alternativ användning i andra sektorer m.m.).

- 3) Stödet är nödvändigt för att nå det fastställda målet av gemensamt intresse och motiverar till projektets genomförande, där risknivån är hög. Att så är fallet kan tydliggöras genom att visa på projektets vinstnivå, investeringsbelopp och tidsåtgång för kassaflöden, samt genom genomförandestudier, riskbedömning och expertutlåtanden.
- 4) Projektet är av stor betydelse med avseende på såväl dess innebörd som dess volym: det måste vara meningsfullt med hänsyn till målet och av betydande omfattning.

Kommissionen kommer att vara mer positivt inställd till anmälda projekt om stödmottagaren ger ett eget betydande bidrag till projektet. Anmälda projekt som inbegriper företag eller forskningsinstitutioner från ett betydande antal medlemsstater kommer likaledes att ges en fördelaktig bedömning.

För att göra det möjligt för kommissionen att göra en ordentlig utvärdering, måste det gemensamma europeiska intresset påvisas genom praktiska exempel: till exempel måste det visas att projektet möjliggör betydande framsteg i arbetet med att nå särskilda gemenskapsmål.

5. STÖDETS FÖRENLIGHET MED DEN GEMENSAMMA MARKNADEN ENLIGT ARTIKEL 87.3 C I EG-FÖRDRAGET

Statligt stöd till forskning och utveckling och innovation skall vara förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget, om det, med stöd av avvägningstestet, leder till ökad verksamhet inom FoUI utan att påverka handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Kommissionen kommer att ställa sig positiv till stödåtgärder som underbyggs av omfattande utvärderingar av tidigare liknande stödåtgärder som visar stödets stimulansseffekt. De nedan angivna åtgärderna kan anses förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget.

5.1 Stöd för FoU-projekt

Stöd till FoU-projekt kommer att anses som förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget, om villkoren i detta avsnitt är uppfyllda.

5.1.1 Forskningskategorier

Den projektdel som erhåller stöd måste fullständigt omfattas av en eller flera av följande forskningskategorier: grundforskning, industriell forskning, experimentell utveckling.

När det gäller klassificeringen av olika verksamheter kommer kommissionen att hänvisa till sin egen praxis och till de särskilda exempel och förklaringar som ges i den så kallade Frascatimanualen, *Measurement of Scientific and technological Activities, Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development* ⁽³¹⁾.

När ett forskningsprojekt omfattar olika uppgifter, måste varje uppgift bedömas för att se om den hör hemma i kategorin grundforskning, industriell forskning eller experimentell utveckling, eller inte hör hemma i någon av dessa.

Denna uppdelning måste inte nödvändigtvis följa ett kronologiskt mönster som går från grundforskning till verksamhet som ligger närmare marknaden. Därför kommer ingenting att hindra kommissionen från att karaktärisera en uppgift som utförs senare under projektet som industriell forskning, samtidigt som den konstaterar att verksamhet som utförts tidigare inom ramen för projektet utgör forskning för experimentell utveckling, eller inte utgör någon forskning alls.

5.1.2 Grundläggande stödnivåer

Stödnivån, beräknad på grundval av projektets stödberättigande kostnader, skall inte överstiga

- a) 100 % för grundforskning,
- b) 50 % för industriell forskning,
- c) 25 % för utveckling.

Stödnivån skall fastställas för varje stödmottagare, även i samarbetsprojekt.

När det gäller statligt stöd för ett FoU-projekt som genomförs i samarbete mellan forskningsorganisationer och företag, får det sammanlagda stödet, i form av direkt statligt stöd till ett specifikt forskningsprojekt, och bidragen – i den mån de utgör stöd (se avsnitt 3.2) – från forskningsorganisationer till projektet, inte överstiga tillämpligt stödtag för varje enskild stödmottagare.

5.1.3 Tillägg

De tak som har satts upp för industriell forskning och experimentell utveckling kan höjas enligt följande:

- a) När stödet går till små och medelstora företag får den högsta stödnivån ökas med 10 procentenheter för medelstora företag och 20 procentenheter för små företag.

⁽³¹⁾ Organisation for Economic Co-operation and Development, 2002.

b) Upp till en maximal stödnivå på 80 % får en bonus på 15 procentenheter beviljas om ⁽³²⁾

i) projektet inbegriper ett faktiskt samarbete mellan minst två inbördes oberoende företag och följande villkor uppfylls:

- inget företag står för mer än 70 % av de stödberättigande kostnaderna för samarbetsprojektet,
- projektet inbegriper samarbete med minst ett litet eller medelstort företag eller är gränsöverskridande, dvs. forsknings- och utvecklingsverksamheten genomförs i minst två olika medlemsstater.

ii) projektet inbegriper ett faktiskt samarbete mellan ett företag och en forskningsorganisation, särskilt i samband med samordningen av nationell FoU-politik, och följande villkor är uppfyllda:

- forskningsorganisationen står för minst 10 % av de stödberättigande projektkostnaderna,
- forskningsorganisationen har rätt att offentliggöra resultaten från forskningsprojektet i den mån de härrör från forskning som har genomförts av organisationen i fråga.

iii) projektresultaten, enbart när det gäller industriell forskning, får en omfattande spridning genom tekniska och vetenskapliga konferenser eller offentliggörs i vetenskapliga eller tekniska tidskrifter eller i öppna databaser (där allmänheten får tillgång till forskningsrådata), eller genom programvaror med gratis eller öppen källkod.

Ett faktiskt samarbete enligt punkterna i och ii får inte bestå i att ge tredje man i uppdrag att genomföra forskningen. I fråga om samarbete mellan ett företag och en forskningsorganisation, gäller inte de maximala stödnivåer och tillägg som anges i de här rambestämmelserna för forskningsorganisationen.

Tabell över stödnivåer:

	Små företag	Medelstora företag	Stora företag
Grundforskning	100 %	100 %	100 %
Industriell forskning	70 %	60 %	50 %
Industriell forskning som innebär:	80 %	75 %	65 %
— samarbete mellan företag;			

	Små företag	Medelstora företag	Stora företag
för stora företag: gränsöverskridande samarbete eller samarbete med minst ett litet eller medelstort företag eller — samarbete mellan ett företag och en forskningsorganisation eller — resultatspridning			
Utveckling	45 %	35 %	25 %
Utveckling som innebär	60 %	50 %	40 %
— samarbete mellan företag: för stora företag: gränsöverskridande samarbete eller samarbete med minst ett litet eller medelstort företag eller — samarbete mellan ett företag och en forskningsorganisation			

5.1.4 Stödberättigande kostnader

Stödnivån kommer att beräknas utifrån kostnaderna för forskningsprojektet i den utsträckning de kan betraktas som bidragsberättigande. Alla bidragsberättigande kostnader skall fördelas till en särskild FoU-kategori.

Följande kostnader är stödberättigande:

- a) Personalkostnader (forskare, tekniker och annan stödpersonal i den utsträckning de sysselsätts inom forskningsprojektet).
- b) Kostnader för instrument och övrig utrustning i den utsträckning och under den tid som de tas i anspråk av forskningsprojektet. Om de inte används i forskningsprojektet under hela sin livscykel anses endast de avskrivningskostnader som motsvarar forskningsprojektets varaktighet, beräknade på grundval av god redovisningssed, som stödberättigande.
- c) Kostnader för byggnader och mark, i den utsträckning och under den tid som de tas i anspråk av forskningsprojektet. För byggnader är endast de avskrivningskostnader stödberättigande som motsvarar forskningsprojektets varaktighet.

⁽³²⁾ Projekt som finansieras av Ramprogrammet för Europeiska gemenskapens verksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och demonstration uppfyller automatiskt villkoren för ett tillägg för samarbete till följd av minimivillkoren för att få delta i sådana projekt.

beräknade på grundval av god redovisningssed. För mark är kostnader för överlåtelse på affärsmässiga villkor eller faktiska kapitalkostnader stödberättigande.

- d) Kostnader för kontraktsforskning, tekniskt kunnande och patent, som har köpts eller hyrts in från utomstående källor till marknadspris, där transaktionen har genomförts på normala villkor och utan någon samverkan, samt kostnader för konsulttjänster och motsvarande tjänster som uteslutande används i samband med själva forskningen.
- e) Ytterligare omkostnader som uppkommit till omedelbar följd av ett forskningsprojekt.
- f) Andra driftskostnader, inklusive kostnader för materiel, lager och liknande produkter, som uppkommit till omedelbar följd av forskningsverksamheten.

5.1.5 Förskott med återbetalningsskyldighet

Om en medlemsstat beviljas ett förskott med återbetalningsskyldighet, som utgör statligt stöd enligt artikel 87.1 i EG-fördraget, skall följande regler gälla:

Om en medlemsstat på grundval av en giltig metod som baserats på tillräckliga verifierbara uppgifter kan visa att det är möjligt att beräkna bruttobidragsekvivalenten för det stöd som beviljats i form av förskott med återbetalningsskyldighet och att i enlighet med detta utforma en ordning där denna bruttobidragsekvivalent uppfyller villkoren avseende maximal stödnivå i detta avsnitt, får medlemsstaten anmäla denna ordning och den berörda metoden till kommissionen. Om kommissionen accepterar metoden och anser att ordningen är förenlig med den gemensamma marknaden får stödet beviljas på grundval av bruttobidragsekvivalenten för förskottet med återbetalningsskyldighet upp till den stödnivå som är tillåten enligt detta avsnitt.

I alla andra fall uttrycks förskottet med återbetalningsskyldighet som en procentsats av de stödberättigande kostnaderna och får då överskrida de satsar som anges i detta avsnitt, förutsatt att följande villkor är uppfyllda.

För att göra det möjligt för kommissionen att bedöma stödåtgärden skall närmare bestämmelser för återbetalning fastställas och det skall tydligt anges vad som betraktas som ett lyckat resultat av forskningsverksamheten. Alla dessa element skall anmälas till kommissionen. Kommissionen kommer att granska att definitionen av lyckat resultat har sin utgångspunkt i en rimlig och välbetänkt hypotes.

Vid ett lyckat resultat skall stödet innehålla bestämmelser om att förskottet betalas tillbaka med en räntesats som minst motsvarar den räntesats som är tillämplig enligt kommissionens meddelande om metoden för fastställande av referens- och diskonteringsränta ⁽³³⁾.

⁽³³⁾ EGT C 273, 9.9.1997, s. 3, även offentliggjord på följande webbplats: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/reference.html.

Om projektet ger ett resultat som överskrider definitionen av lyckat resultat, bör den berörda medlemsstaten ha rätt att kräva återbetalningar som går utöver själva förskottsbeloppet, inklusive ränta enligt den referensränta som kommissionen fastställt.

Om projektet misslyckas måste inte hela förskottet betalas tillbaka. Om projektet bara är en partiell framgång kommer kommissionen normalt att kräva att återbetalningen skall stå i proportion till det resultat som uppnåtts.

Förskottet får täcka upp till 40 % av de stödberättigande kostnaderna under projektets utvecklingsfas och upp till 60 % under fasen för industriell forskning, till vilken tillägg får ges.

5.1.6 Skatteåtgärder

Mot bakgrund av de beräkningar ⁽³⁴⁾ som medlemsstaterna lägger fram i anmälningarna, undersöker kommissionen huruvida skattemässiga stödåtgärder har en stimulansseffekt som innebär att de uppmuntrar företag till att öka utgifterna på FoUI-området.

Stödnivån för en skattemässig statlig stödåtgärd på FoUI-området kan antingen beräknas utifrån enskilda FoUI-projekt eller, på företagsnivå, som förhållandet mellan den totala skattelättnaden och summan av alla stödberättigande FoUI-kostnader under en period på högst tre på varandra följande skatteår. I det senare fallet kan den skattemässiga statliga stödåtgärden på FoUI-området komma att gälla utan åtskillnad för all stödberättigad FoUI-verksamhet. I sådana fall får den tillämpliga stödnivån för experimentell utveckling inte överskridas ⁽³⁵⁾.

I samband med anmälan skall medlemsstaten lämna in en uppskattning i förhand av antalet stödmottagare.

5.1.7 Motsvarighetsklausul

För att hantera faktiska eller möjliga, direkta eller indirekta störningar i den internationella handeln kan tillstånd beviljas att höja stödnivån över den nivå som generellt tillåts enligt detta avsnitt, om konkurrenser utanför gemenskapen – direkt eller indirekt – har tagit emot (under de senaste tre åren) eller kommer att ta emot stöd på en motsvarande nivå för liknande projekt, program, forskning, utveckling eller teknik. Om det med tanke på den aktuella sektorns särskilda karaktär är troligt att störningar i den internationella handeln uppkommer efter mer än tre år, kan referensperioden komma att förlängas i motsvarande grad.

⁽³⁴⁾ Även om detta kanske inte är möjligt i förhand i fråga om nyligen införda skattemässiga statliga stödåtgärder, kommer medlemsstaterna att förväntas lämna in utvärderingar om de stimulansseffekter deras skattemässiga åtgärder fått.

⁽³⁵⁾ Omvänt gäller att om det i en skattemässig statlig stödåtgärd på FoUI-området görs skillnad mellan olika FoUI-kategorier, får de relevanta stödnivåerna inte överskridas.

När det är möjligt kommer den berörda medlemsstaten att tillhandahålla kommissionen tillräcklig information för att göra det möjligt för den att utvärdera situationen, framför allt när det gäller behovet av att ta hänsyn till den konkurrensmässiga fördel som konkurrenten från tredjeländ åtnjuter. Om kommissionen inte har bevis för det stöd som beviljats eller föreslagits, kan den också fatta sitt beslut utifrån indicier.

5.2 Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier

Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier inför industriell forskning eller experimentell utvecklingsverksamhet skall vara förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget, under förutsättning att stödnivån, beräknad som en andel av kostnaderna för sådana studier, inte överstiger följande stödnivåer:

- a) För små och medelstora företag: 75 % för studier inför industriell forskning och 50 % för studier inför experimentell utvecklingsverksamhet.
- b) För stora företag: 65 % för studier inför industriell forskning och 40 % för studier inför experimentell utvecklingsverksamhet.

5.3 Stöd för kostnader för immateriella rättigheter

Stöd till små och medelstora företag för kostnader för att erhålla och upprätthålla patent och andra rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd skall vara förenligt med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 87.3 c i EG-fördraget upp till en stödnivå som skulle ha uppfyllt villkoren för FoU-stöd för den forskningsverksamhet som ledde fram till den berörda immateriella rättigheten.

Följande kostnader är stödberättigande:

- a) Alla kostnader som föregår beviljandet av rättigheten i den första jurisdiktionen, inbegripet kostnader för att utarbeta, lämna in och fullfölja ansökan och kostnader för att förnya ansökan innan rättigheten har beviljats.
- b) Översättning och andra kostnader för att få rättigheten beviljad eller godkänd i andra jurisdiktioner.
- c) Kostnader för att försvara rättighetens giltighet under den formella handläggningen av ansökan och eventuella invändningsförfaranden, även om sådana kostnader uppkommer efter det att rättigheten beviljats.

5.4 Stöd till nystartade innovativa företag

Det skall vara förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget att ge stöd till nystartade innovativa företag om följande villkor är uppfyllda ⁽³⁶⁾:

- a) Stödmottagaren är ett litet företag som har existerat under kortare tid än sex år vid den tidpunkt då stödet beviljas, och
- b) stödmottagaren är ett innovativt företag utifrån minst ett av följande kriterier:
 - i) Medlemsstaten kan påvisa, genom en bedömning utförd av en extern expert, helst med en affärsplan som underlag, att stödmottagaren under den närmaste framtiden kommer att utveckla produkter, tjänster eller processer som är tekniskt nyskapande eller väsentligt förbättrade jämfört med den nyaste tekniken inom den typen av industri i gemenskapen, och som löper risk att misslyckas tekniskt eller industriellt.
 - ii) Stödmottagarens utgifter för FoU utgjorde minst 15 % av dess totala driftsutgifter under minst ett av de tre åren innan stödet beviljades eller, om det gäller ett nystartat företag utan finansiell historik, under revisionen av dess innevarande budgetperiod, vilket kan intygas av en extern revisor.
- c) Stödet är högst en miljon euro. Stödet får inte överstiga 1,5 miljoner euro i regioner som är berättigade till undantag enligt artikel 87.3 a i EG-fördraget och 1,25 miljoner euro i regioner som är berättigade till undantag enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget.

Stödmottagaren får endast ta emot stödet en gång under den period då företaget uppfyller villkoren för ett nystartat innovativt företag. Stödet får kumuleras med annat stöd enligt de här rambestämmelserna, med stöd till forskning, utveckling och innovation som undantas enligt förordning (EG) nr 364/2004 eller en senare förordning som ersätter den, och med stöd som kommissionen godkänt enligt riktlinjerna för riskkapital.

Stödmottagaren får ta emot statligt stöd som inte är FoUI-stöd eller riskkapitalstöd först tre år efter beviljandet av stödet till nystartade innovativa företag.

5.5 Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn

Innovationer inom tjänstesektorn omfattas inte alltid av de forskningskategorier som anges i avsnitt 5.1, utan är generellt sett

⁽³⁶⁾ Utan att det påverkar tillämpningen av riktlinjerna för statligt regionalstöd för 2007–2013, EUT C 54, 4.3.2006, s. 13, och framför allt beviljandet av stöd för nyligen skapade små företag upp till sammanlagt 2 miljoner euro per litet företag lokaliserat i regioner som är berättigade till det undantag som anges i artikel 87.3 a i EG-fördraget.

mindre systematiska och kommer ofta till stånd genom kundkontakt, efterfrågan, antagande av företags- och organisationsmodeller och förfaranden från mer innovativa sektorer eller andra liknande källor.

Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänsektorn skall vara förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget med en maximal stödintensitet på 15 % för stora företag, 25 % för medelstora företag och 35 % för små företag. Stora företag är endast berättigade till sådant stöd om de samarbetar med små och medelstora företag i den stödberättigande verksamheten och det lilla eller medelstora företaget tar på sig minst 30 % av de totala stödberättigande kostnaderna.

Rutinmässiga eller regelbundna förändringar av produkter, produktionslinjer, produktionsprocesser, befintliga tjänster och annan pågående verksamhet berättigar inte till statligt stöd även om sådana förändringar utgör förbättringar.

Följande villkor måste uppfyllas:

- a) Organisationsinnovation skall alltid vara relaterad till användning och utnyttjande av informations- och kommunikationstekniker i syfte att ändra organisationen.
- b) Innovation skall formuleras som ett projekt med en utsedd kvalificerad projektledare samt fastställda projektkostnader.
- c) Resultatet av det projekt som fått stöd skall innebära utveckling av en standard, en företagsmodell, -metod eller -koncept, som systematiskt kan återskapas, eventuellt certifieras och patenteras.
- d) Process- eller organisationsinnovationen skall vara ny eller väsentligt förbättrad jämfört med den senaste utvecklingen inom den aktuella industrin i gemenskapen. Medlemsstaterna kan påvisa att det är en nyhet till exempel med hjälp av en exakt beskrivning av innovationen, där den jämförs med de senaste process- eller organisationstekniker som används av andra företag inom samma industri.
- e) Process- eller organisationsinnovationen skall inbegripa en tydlig risk. Denna risk kan påvisas av medlemsstaten till exempel genom projektkostnaderna i förhållande till företagets omsättning, den tid som krävs för att utveckla den nya processen, väntade fördelar med processinnovationen jämfört med projektkostnaderna, risken för misslyckande.

De stödberättigande kostnaderna är desamma som för stöd till FoU-projekt (jfr avsnitt 5.1). När det rör sig om organisationsinnovation täcks emellertid utgifterna för instrument och övrig utrustning bara när det gäller informations- och kommunikationstekniker.

5.6 Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster

Stöd till innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödjande tjänster är förenligt med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 87.3 c i EG-fördraget om vart och ett av följande villkor är uppfyllda:

- 1) Stödmottagaren är ett litet eller medelstort företag.
- 2) Stödet är högst 200 000 euro per stödmottagare och treårsperiod⁽³⁷⁾.
- 3) Servicetillhandahållaren innehar en nationell eller europeisk certifiering. Om det inte är fallet, får stödet uppgå till högst 75 % av de stödberättigande kostnaderna.
- 4) Stödmottagaren måste använda det statliga stödet för att köpa tjänsterna till marknadspris (eller, om tjänestetillhandahållaren är en icke-vinstdrivande organisation, till ett pris som täcker kostnaderna plus en rimlig marginal).

Följande kostnader är stödberättigande:

- När det gäller innovationsrådgivningstjänster: management-konsulttjänster, tekniskt stöd, tjänster för tekniköverföring, utbildning, rådgivning vid förvärv, skydd för och handel med immateriella rättigheter och licensavtal, rådgivning om användning av standarder.
- När det gäller innovationsstödjande tjänster: kontorsutrymme, databaser, tekniska bibliotek, marknadsundersökningar, utnyttjande av laboratorier, kvalitetsmärkning, prov- och certifieringstjänster.

Om tjänestetillhandahållaren är en icke-vinstdrivande enhet, kan stödet ges i form av ett reducerat pris, som skillnaden mellan det betalade priset och marknadspriset (eller ett pris som motsvarar kostnaderna plus en rimlig marginal). I sådana fall skall medlemsstaterna inrätta ett system som garanterar insyn i fråga om kostnaderna för de innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödjande tjänster som tillhandahållits, samt om det pris som stödmottagaren betalat, så att det mottagna stödet kan mätas och övervakas.

5.7 Stöd för att hyra in högkvalificerad personal

Stöd för att till små och medelstora företag hyra in högkvalificerad personal från en forskningsorganisation eller ett stort företag är förenligt med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 87.3 c i EG-fördraget, om följande villkor är uppfyllda:

Den uthyrda personalen får inte ersätta annan personal, utan skall anställas för en nyinrättad funktion i det stödmottagande företaget och måste ha varit anställd i minst två år i den

⁽³⁷⁾ Utan att det påverkar möjligheten att också ta emot stöd av mindre betydelse för andra stödberättigande utgifter.

forskningsorganisation eller det stora företaget som hyr ut personalen. Den utlyrda personalen skall syssla med FoU-verksamhet inom det stödmottagade företaget.

De stödberättigande kostnaderna utgörs av alla personalkostnader för inhyrning och anställning av högkvalificerad personal, även kostnaderna för att anlita ett rekryteringskontor samt resekostnadsersättning för den inhyrda personalen. Den maximala stödnivån skall vara 50 % av de stödberättigande kostnaderna under maximalt tre år per företag och per inhyrd person.

Däremot omfattas inte konsultarvoden (betalning för arbete som experter utfört utan att vara anställd i företaget), som omfattas av reglerna för stöd till små och medelstora företag ⁽³⁸⁾.

5.8 Stöd till innovationskluster

Investeringsstöd får beviljas endast till det rättssubjekt som driver innovationsklustret för att upprätta, utvidga och förbättra dynamiken i klustren. Rättssubjektet skall ansvara för deltagandet i klustret och åtkomst till klustrets anläggningar, hjälpmedel och aktiviteter. Denna åtkomst får inte begränsas och de avgifter som tas ut för användning av klustrets anläggningar och för deltagande i klustrets aktiviteter skall motsvara priset för kostnaderna.

Sådant stöd får beviljas för

- hjälpmedel för utbildning och forskning,
- öppna infrastrukturer för forskning: laboratorium, testanläggningar,
- infrastrukturer för bredband.

Den högsta tillåtna stödnivån är 15 %.

När det gäller regioner som omfattas av artikel 87.3 a i EG-fördraget anser kommissionen att stödnivån inte får överskrida följande:

- 30 % för regioner med en BNP per invånare som understiger 75 % av genomsnittet i EU-25, för de yttersta randområdena med en högre BNP per invånare och fram till den 1 januari 2011 för de regioner som berörs av den statistiska effekten ⁽³⁹⁾.
- 40 % för regioner med en BNP per invånare som understiger 60 % av genomsnittet i EU-25.
- 50 % för regioner med en BNP per invånare som understiger 45 % av genomsnittet i EU-25.

De yttersta randområdena kommer på grund av sina särskilda nackdelar att vara berättigade till en bonus på 20 % om deras

BNP per invånare understiger 75 % av genomsnittet i EU-25 och 10 % i övriga fall.

De regioner som berörs av den statistiska effekten och som omfattas av undantaget i EG-fördragets artikel 87.3 c från och med den 1 januari 2011 kommer att vara berättigade till en stödnivå på 20 %.

När stödet går till små och medelstora företag skall de maximala stödnivåerna ökas med 20 procentenheter för stöd till små företag och med 10 procentenheter för stöd till medelstora företag.

De stödberättigande kostnaderna skall vara knutna till investeringar i mark, byggnader, maskiner och utrustning.

Driftsstöd för klusteraktivering kan beviljas det rättssubjekt som driver klustret. Stödet måste vara tillfälligt och skall, som allmän regel, avskaffas med tiden, så att det utgör ett incitament för att priserna inom en rimlig tidsrymd skall återspegla kostnaderna.

Detta stöd får beviljas för en begränsad period på fem år och stödet skall successivt minskas. Stödnivån får uppgå till 100 % första året, men skall ha minskat linjärt till noll i slutet av femte året. Om det rör sig om icke-avtagande stöd, är dess varaktighet begränsad till fem år och stödnivån får inte överstiga 50 % av de stödberättigande kostnaderna. I vederbörligen motiverade fall och utifrån övertygande bevis från den anmälande medlemsstaten får stöd för klusteraktivering beviljas för en längre tidsperiod, dock högst tio år.

Stödberättigande kostnader är personalkostnader och administrativa kostnader för följande aktiviteter:

- Marknadsföring av klustret för att rekrytera nya företag som skall delta i klustret.
- Förvaltning av klustrets anläggningar med öppen åtkomst.
- Organisation av utbildningsprogram, seminarier och konferenser som stöd för utbyte av kunskaper och nätverksarbete mellan klustrets medlemmar.

När investeringsstödet eller stödet för klusteraktivering anmäls, måste medlemsstaten lämna in en analys av innovationsklustrets tekniska specialisering, utvecklingsmöjligheterna i regionen, befintlig forskningskapacitet, förekomsten av kluster i gemenskapen med liknande syften samt vilka marknadsvolymer verksamheten i klustret kan leda till.

Fall där medlemsstaterna finansierar infrastrukturer för innovation som skall drivas med fri tillgång inom icke-vinstdrivande forskningsorganisationer bör bedömas enligt bestämmelserna i avsnitt 3.1.

⁽³⁸⁾ För närvarande: förordning (EG) nr 70/2001.

⁽³⁹⁾ Jfr. Riktlinjer för statligt regionalstöd för 2007-2013, punkterna 18-20.

6. STIMULERANDE EFFEKT OCH STÖDETS NÖDVÄNDIGHET

Statligt stöd måste ha en stimulans effekt, dvs. leda till att mottagaren ändrar sitt agerande så att dess FoUI-verksamhet ökar. Stödet bör resultera i att satsningarna på FoUI ökar i storlek, omfattning, anslagna medel eller intensitet.

Kommissionen anser att stödet inte har någon stimulans effekt för mottagaren i de fall när FoUI-verksamheten⁽⁴⁰⁾ redan har inletts innan stödmottagaren ansöker om stöd hos de nationella myndigheterna.

Om det FoUI-projekt som får stöd inte har inletts innan ansökan lämnas in, anser kommissionen att det **automatiskt finns** en stimulans effekt vid följande åtgärder:

- Projektstöd och genomförbarhetsstudier där stödmottagarna utgörs av små och medelstora företag och stödbeloppet är mindre än 7,5 miljoner euro för ett projekt per företag.
- Stöd för kostnader i samband med immateriella rättigheter för små och medelstora företag.
- Stöd till nystartade innovativa företag.
- Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster.
- Stöd för inhyrning av högkvalificerad personal.

För alla andra åtgärder⁽⁴¹⁾ kommer kommissionen att kräva att den anmälande medlemsstaten påvisar en stimulans effekt.

För att kontrollera om de planerade stödåtgärderna kommer att stimulera stödmottagarna att öka FoUI-verksamheten, skall medlemsstaterna på förhand utvärdera den ökade FoUI-verksamheten i fråga om **alla enskilda åtgärder som kommissionen utvärderar** mot bakgrund av en analys, där en situation utan stöd jämförs med en situation där stöd har beviljats. Följande kriterier kan användas tillsammans med andra relevanta kvantitativa eller kvalitativa faktorer som lämnats av den medlemsstat som anmälde stödet:

Ökad projektstorlek: ökade totala projektkostnader (utan att stödmottagaren minskar sina utgifter jämfört med en situation utan stöd), ökat antal människor som är sysselsatta inom FoUI.

Ökad omfattning: ett ökat antal förväntade resultat från projektet, ett ambitiösare projekt kännetecknat av en större sannolikhet för ett vetenskapligt eller teknologiskt genombrott eller en större

risk för misslyckande (särskilt kopplat till den högre risk som förknippas med forskningsprojektet, projektets långsiktiga natur och osäkerheten kring dess resultat).

Ökad intensitet: projekttiderna förkortas jämfört med om projektet utförs utan stöd.

Ökning av utgifterna för FoUI: ökning av stödmottagarens totala utgifter för FoUI, ändringar i budgetanslagen för projektet (utan motsvarande budgetminskning för övriga projekt), ökning av stödmottagarens utgifter för FoUI som andel av den totala omsättningen.

Om en signifikant effekt kan påvisas för *minst ett* av dessa element, med hänsyn till det normala agerandet för ett företag i sektorn i fråga, kommer kommissionen normalt sett att dra slutsatsen att stödförslaget har en stimulans effekt.

Om kommissionen genomför en **detaljgranskning** av en enskild åtgärd kan dessa indikatorer komma att anses otillräckliga för att påvisa en stimulans effekt, och det kan bli nödvändigt att lägga fram ytterligare bevis för kommissionen.

När en **stödordning granskas** skall villkoren för stimulans effekten anses vara uppfyllda om medlemsstaten dels har åtagit sig att bevilja enskilt stöd inom ramen för den godkända stödordningen först när den har kontrollerat att en stimulans effekt föreligger, dels att lämna in årliga rapporter om genomförandet av den godkända stödordningen. I årsrapporterna måste medlemsstaten visa hur den har kontrollerat stödets stimulans effekt med hjälp av ovan nämnda kvantitativa och kvalitativa indikatorer innan stödet beviljades.

7. STÖDETS FÖRENLIGHET MED DEN INRE MARKNADEN MOT BAKGRUND AV EN DETALJERAD BEDÖMNING

Kommissionen anser att det ligger i gemenskapens intresse att öka verksamhetsnivån inom FoUI i gemenskapen eftersom det kan förväntas kraftigt bidra till tillväxt, välstånd och hållbar utveckling. Kommissionen erkänner att statligt stöd i det sammanhanget kan spela en viktig roll om det är välriktat och skapar rätt incitament för företag att öka FoUI. Statligt stöd kan emellertid också leda till kraftig snedvridning av konkurrensen, vilket måste tas med i beräkningen.

7.1 Åtgärder som skall detaljgranskas

På grund av den högre risken för snedvridning av konkurrensen kommer kommissionen att bedöma följande åtgärder mer i detalj:

⁽⁴⁰⁾ Om förslaget gäller stöd till ett FoUI-projekt utesluter detta inte att den potentiella stödmottagaren redan kan ha utfört genomförbarhetsstudier som inte omfattas av begäran om statligt stöd.

⁽⁴¹⁾ Dvs. projektstöd till stora företag och till små och medelstora företag för stöd som överstiger 7,5 miljoner euro, stöd för process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn och stöd för innovationskluster.

I fråga om åtgärder som omfattas av en förordning om gruppundantag:

- Alla ärenden som anmälts till kommissionen efter krav på individuell anmälan av stödet i enlighet med vad som föreskrivs i förordningen om gruppundantag.

I fråga om åtgärder som omfattas av de här rambestämmelserna:

Om stödet överstiger följande belopp:

- För **projekt** ⁽⁴²⁾ och **genomförbarhetsstudier**.
 - om projektet huvudsakligen består av grundforskning ⁽⁴³⁾, 20 miljoner euro per företag och projekt/genomförbarhetsstudie,
 - om projektet huvudsakligen består av industriell forskning ⁽⁴⁴⁾, 10 miljoner euro per företag och projekt/genomförbarhetsstudie,
 - för alla övriga projekt: 7,5 miljoner euro per företag och projekt/genomförbarhetsstudie.
- För **processinnovationer eller organisatoriska innovationer** inom tjänstesektorn, 5 miljoner euro per projekt per företag.
- För **innovationskluster** (per kluster): 5 miljoner euro.

Målet för detaljgranskningen är att säkerställa att höga stödbelopp som går till FoUI inte snedvrider konkurrensen i sådan utsträckning att det gemensamma intresset skadas, utan att det i stället bidrar till det gemensamma intresset. Den balansen uppnås när fördelarna med det statliga stödet i fråga om ytterligare FoUI väger tyngre än den skada som uppstår för konkurrens och handel.

Detaljgranskningen är en proportionerlig bedömning mot bakgrund av hur konkurrensnedvidande ärendet är. Att en detaljgranskning utförs skall inte tas som intäkt för att en formell undersökning är nödvändig, även om det kan bli det för vissa åtgärder.

Under förutsättning att medlemsstaterna samarbetar fullt ut och i rimlig tid tillhandahåller adekvat information, kommer kommissionen att anstränga sig för att undersökningen skall genomföras i rimlig tid.

7.2 Metodiken för den detaljerade bedömningen: FoUI-kriterier för den ekonomiska bedömningen av vissa enskilda fall

På följande sidor ger kommissionen vägledning om vilken typ av information den kan tänkas kräva in, och vilken metodik den

kommer att välja för åtgärder som skall detaljbedömas. Vägledningen är tänkt att göra kommissionens beslut och de skäl som ligger till grund för dem öppna och förutsebara för att på så sätt skapa förutsägbarhet och rättssäkerhet.

Detaljgranskning kommer att utföras med följande positiva och negativa delar som underlag som kommer att användas förutom de kriterier som anges i kapitel 5. I vissa fall kommer användbarheten och viktningen av delarna bero på stödets form eller dess mål. Nivån på kommissionens bedömning kommer att vara proportionell mot risken för konkurrensnedvidning. Detta innebär att analysens omfattning kommer att bero på ärendets art. Statligt stöd till verksamhet som ligger långt från marknaden kommer därför sannolikt inte att granskas särskilt utförligt.

Medlemsstaterna uppmanas lämna in all information de anser nödvändig för bedömning av fallet. Framförallt bör de stödja sig på utvärderingar av tidigare system med statligt stöd eller åtgärder som fått statligt stöd, konsekvensbedömningar gjorda av den myndighet som beviljat stödet, riskbedömningar, finansiella rapporter, interna affärsplaner som företagen bör sätta i verket för viktiga projekt, expertutlåtanden och andra undersökningar som rör FoUI.

7.3 Gynnsamma effekter av stödet

Det faktum att stödet sporrar företag att bedriva FoUI i gemenskapen som annars inte blivit verklighet är den viktigaste gynnsamma effekten som skall bedömas när stödets förenlighet skall utvärderas.

Kommissionen kommer främst att beakta följande delar:

- Nettoökningen av den FoUI som företaget bedriver.
- Hur åtgärden kan bidra till en allmän ökning av FoUI inom den berörda sektorn.
- Hur åtgärden kan bidra till att förbättra gemenskapens FoUI-position på det internationella planet.

7.3.1 Marknadsmisslyckande

I enlighet med vad som sägs i kapitel 1 kan statligt stöd bli nödvändigt för att öka FoUI enbart i den utsträckning där marknaden inte lyckas prestera optimala resultat. Det har visat sig att vissa marknadsmisslyckanden bromsar den totala FoU-nivån i gemenskapen. Alla företag och sektorer i ekonomin drabbas dock inte i samma utsträckning av dessa marknadsmisslyckanden. I fråga om åtgärder som skall detaljgranskas bör medlemsstaten därför tillhandahålla information om stödet rör

⁽⁴²⁾ I fråga om Eureka-projekt är taket två gånger beloppet.

⁽⁴³⁾ Ett projekt anses bestå "huvudsakligen" av grundforskning om mer än hälften av de stödberättigande projektkostnaderna uppkommer vid aktiviteter som omfattas av kategorin grundforskning.

⁽⁴⁴⁾ Ett projekt anses bestå "huvudsakligen" av industriell forskning om mer än hälften av de stödberättigande projektkostnaderna uppkommer vid aktiviteter som omfattas av kategorin industriell forskning eller grundforskning.

ett allmänt marknadsmisslyckande i fråga om FoUI i gemenskapen, eller ett specifikt marknadsmisslyckande.

Beroende på vilket marknadsmisslyckande det gäller kommer kommissionen att beakta följande delar:

- **”Spill över-effekter” i form av kunskap:** Nivån på den planerade informationsspridningen, typen av kunskap som skapas, tillgängligheten på skydd av immateriella rättigheter.
- **Bristfällig och asymmetrisk information:** Risknivå och forskningens komplexitet, behovet av extern finansiering, mottagare av extern finansiering och mottagarens egenskaper.
- **Bristande samordning:** antal samarbetande företag, samarbetsnivå, motstridiga intressen bland samarbetsparterna, problem vid utformning av kontrakt, problem för tredje parter att samordna samarbetet.

Vid statligt stöd som är inriktat på FoUI-projekt eller FoUI-verksamhet som ligger i områden som får stöd, kommer kommissionen att beakta i) nackdelar som beror på det perifera läget eller andra regionala särdrag, ii) särskilda lokala ekonomiska uppgifter, sociala och historiska anledningar till en lägre nivå FoUI-verksamhet jämfört med genomsnittet eller situationen på nationell nivå eller gemenskapsnivå och iii) eventuella andra relevanta indikatorer på en ökad grad av marknadsmisslyckande.

7.3.2 Lämpligt instrument

I enlighet med artikel 87.3 c i EG-fördraget kan statligt stöd till FoUI godkännas om stödet är nödvändigt för att uppnå ett mål av gemensamt intresse, vilket är ett undantag från det allmänna förbudet för statligt stöd. En viktig del av avvägningstestet är frågan om hur och i vilken utsträckning det statliga stödet för FoUI är ett lämpligt instrument för att öka FoUI, om andra instrument, som är mindre snedvridande, skulle kunna uppnå samma resultat.

När kommissionen analyserar om stödet är förenligt med gemenskapsreglerna, kommer den att fästa särskild uppmärksamhet vid de konsekvensbedömningar av den föreslagna åtgärden som medlemsstaten kan ha gjort. Åtgärder där medlemsstaten har övervägt andra alternativ och där fördelarna med ett selektivt instrument som statligt stöd, har fastställts och motiverats för kommissionen, anses vara ett lämpligt instrument.

7.3.3 Stimulerande effekt och stödets nödvändighet

Att analysera stimulans-effekten av stödåtgärden är den viktigaste delen av analysen av statligt stöd för FoUI. Att ringa in

stimulans-effekten leder till en bedömning av om det planerade stödet kommer att påverka företaget att bedriva FoUI som de inte gjort utan stödet.

I kapitel 6 anges en uppsättning indikatorer som medlemsstaterna kan använda som bevis på en stimulans-effekt. Vid en detaljgranskning av en åtgärd kommer kommissionen dock att kräva att stödets stimulans-effekt motiveras mer exakt för att undvika snedvridning av konkurrensen.

Förutom de indikatorer som anges i kapitel 6 kommer kommissionen i sin analys att beakta följande delar:

- **Specifikation av avsedd ändring:** Det ändrade beteendemönster stödet syftar till måste specificeras (nya projekt startas, ett befintligt projekt påskyndas eller utvidgas).
- **Kontrafaktisk analys:** Det ändrade beteendemönstret måste identifieras genom en kontrafaktisk analys: vilken aktivitetsnivå uppnås med eller utan stödet. Skillnaden mellan dessa två scenarier anses vara stödets påverkan och beskriver stimulans-effekten.
- **Lönsamhetsnivå:** Om ett projekt inte skulle vara tillräckligt lönsamt för ett privat företag, men skulle ge viktiga fördelar för samhället, är det troligare att stödet har en stimulerande effekt. För att bedöma projektets totala lönsamhet (eller motsatsen), kan man använda utvärderingsmetoder som är praxis i den berörda branschen⁽⁴⁵⁾.
- **Investeringsbelopp och tidsåtgång för kassaflöden:** Höga startkostnader, låga omedelbara kassaflöden och en betydande andel av kassaflödena i en mycket avlägsen framtid kommer att bedömas som positiva inslag vid bedömningen av stimulans-effekten.
- **Riskenivå för forskningsprojektet:** Med till exempel genomförbarhetsstudier, riskbedömningar och expertutlåtanden som underlag kommer riskbedömningen främst att inriktas på möjligheten att avbryta investeringen, risken för ett kommersiellt misslyckande, risken att projektet kommer att ge sämre avkastning än planerat, risken att genomförande av projektet kommer att underminera annan verksamhet och risken att projektkostnaderna underminerar företagets ekonomiska bärkraft. Vid statligt stöd som är inriktat på FoUI-projekt eller FoUI-verksamhet som ligger i områden som får stöd, kommer kommissionen att beakta nackdelar som beror på det perifera läget eller andra regionala särdrag som påverkar forskningsprojektets risknivå negativt.

⁽⁴⁵⁾ Det kan till exempel röra sig om metoder för att bedöma projektets avkastningsvärde (NPV), dvs. summan av det diskonterade kassaflöde investeringarna förväntas ge upphov till minus investeringskostnaderna), internavkastningen (IRR) eller avkastningen på arbetande kapital (ROCE). Finansiella rapporter och interna affärsplaner med information om förväntad efterfrågan, kostnadsprognoser, finansiella prognoser (t.ex. NPV, IRR, ROCE), dokument som lämnas till en investeringskommitté och som innehåller analyser av investerings-scenarier eller dokument för de finansiella marknaderna kan tjäna som belegg.

- **Fortlöpande utvärdering:** Åtgärder för vilka det planeras (småskaliga) pilotprojekt, eller som innehåller välspecifice-
rade milstolpar som innebär att projektet avbryts om det är
misslyckat och där en offentligt tillgänglig efterföljande
övervakning ingår kommer att anses vara gynnsammare vid
bedömningen av stimulansseffekten.

7.3.4 Stödets proportionalitet

Oavsett de kriterier som anges i kapitel 5, bör den berörda
medlemsstaten lämna följande kompletterande information:

- **Öppet urval:** Om det finns flera (potentiella) kandidater för
att genomföra FoUI-projektet i en medlemsstat, är chansen
större att proportionalitetskravet uppfylls om projektet
tilldelats utifrån öppna objektiva kriterier som inte är
diskriminerande.
- **Minimistöd:** Medlemsstaterna måste förklara hur det
beviljade beloppet beräknats så att man kan vara säker på
att det är begränsat till det nödvändiga.

7.4 Analys av snedvridningen av konkurrens och handel

Statligt stöd för FoUI kan påverka konkurrensen på två nivåer: i)
konkurrensen i innovationsprocessen, dvs. konkurrensen i fråga
om FoUI som sker i led före produktmarknaderna och ii)
konkurrensen på produktmarknaderna där resultaten från FoUI-
verksamheterna exploateras.

När kommissionen bedömer de negativa effekterna av stödet,
kommer den att inrikta sin analys av snedvridningen av
konkurrensen på den överblickbara påverkan FoUI-stödet kan
ha på konkurrensen mellan företagen på de berörda produkt-
marknaderna. Kommissionen kommer att se allvarigare på de
risker för konkurrens och handel som uppkommer inom en
förutsägbar framtid och med viss sannolikhet.

Påverkan på konkurrensen i innovationsprocessen kommer att
vara relevant i den utsträckning den på ett överblickbart sätt
påverkar resultatet av konkurrensen på den framtida produkt-
marknaden. I vissa fall handlas resultaten av FoUI, t.ex. i form av
immateriella rättigheter, på så kallade teknikmarknader, exem-
pelvis genom patentlicenser. I sådana fall kan kommissionen
också beakta hur stödet påverkar konkurrensen på teknikmark-
naderna.

Påverkan från FoUI på produktmarknaderna är på det stora hela
föränderlig och analysen kommer därför att ha ett framtids-
perspektiv. Ofta kommer samma innovativa verksamhet att
kopplas till flera framtida produktmarknader. Om det är fallet,
kommer man bedöma konsekvenserna av det statliga stödet i
fråga om de berörda marknaderna.

FoUI kan på följande tre sätt snedvrیدا konkurrensen på
produktmarknader:

- 1) FoUI kan snedvrیدا de dynamiska incitamenten för
marknadsaktörerna att investera (undanträngningseffekt).
- 2) FoUI kan skapa eller cementera dominerande marknads-
positioner.
- 3) FoUI kan bevara en ineffektiv marknadsstruktur.

Statligt stöd kan också negativt påverka handeln på den
gemensamma marknaden. Framförallt om FoUI leder till att
konkurrenter trängs undan, kan stödåtgärderna få till följd att
handelsflöden förändras och att platserna där ekonomisk
verksamhet bedrivs flyttas.

7.4.1 Snedvridning av dynamiska incitament

Den centrala farhågan för FoUI-stöd till företag är att
konkurrenternas dynamiska incitament att investera snedvrids.
Om ett företag mottar stöd, innebär det i allmänhet att
sannolikheten ökar för framgångsrik FoUI för företaget, vilket
leder till ökad närvaro på produktmarknaderna. Den ökade
närvaron kan som resultat få att konkurrenter skär ner sina
investeringsplaner (undanträngningseffekt).

I sin analys kommer kommissionen främst att beakta följande:

- **Stödbelopp.** Om stödåtgärderna omfattar höga stödbelopp
är risken större för betydande undanträngningseffekter. Hur
betydelsefullt stödbeloppet är kommer att mätas med
hänvisning till de totala icke-offentliga FoUI-utgifterna i
sektorn, samt de summor som huvudaktörerna spenderar.
- **Närheten till marknaden/vilken kategori stödet tillhör.**
Ju mer stödåtgärden syftar till FoUI nära marknaden, desto
större är risken för undanträngning.
- **Öppet urval:** Om stödet beviljas på objektiva och icke-
diskriminerande kriterier, kommer kommissionen att inta
en mer välvillig hållning.
- **Utträdes hinder:** Konkurrenter kommer troligen att behålla
(eller till och med öka) sina investeringsplaner om
utträdes hindren för innovationsprocessen är höga. Sådana
situationer kan uppstå om många av konkurrenternas
tidigare investeringar är låsta in i en viss FoUI-satsning.
- **Incitament för att kämpa om en framtida marknad:**
Stöd till FoUI kan leda till att konkurrenter till stödmott-
agaren avstår från att kämpa om en framtida marknad,
eftersom de fördelar som stödet medför (i form av tekniskt
försprång eller val av rätt tidpunkt) minskar deras utsikter
att kunna ta utnyttja den marknaden på ett vinstgivande
sätt.

- **Produktdifferentiering och konkurrensgrad:** Om produktinnovationen är mer inriktad på att utveckla differentierade produkter (olika märken, standarder, teknikinriktningar, konsumentgrupper) påverkas förmodligen konkurrenterna i mindre omfattning. Detta gäller även om det finns flera faktiska konkurrenter på marknaden.

7.4.2 Skapa marknadsinflytande

Stöd till FoUI kan få snedvridande följder i fråga om att öka eller bibehålla graden av marknadsinflytande på produktmarknader. Med marknadsinflytande avses makten att påverka marknadspriserna, produktionen, utbudet eller kvaliteten på varor och tjänster, eller andra konkurrensparametrar på marknaden under en längre period, vilket missgynnar konsumenterna. Innan kommissionen beviljar stödet, kommer den att bedöma marknadsinflytandet och den förändring av inflytandet som stödet kan tänkas leda till.

Kommissionen är framförallt oroad för de FoUI-åtgärder som gör det möjligt för stödmottagaren att överföra eller stärka marknadsinflytande på befintliga produktmarknader till morgondagens produktmarknader. Kommissionen kommer därför förmodligen inte att identifiera farhågor om konkurrenssituationen i fråga om marknadsinflytandet på marknader där varje stödmottagare har en marknadsandel på mindre än 25 % och på marknader där marknadskoncentrationen ligger under 2 000 enligt Herfindahl-Hirschman-indexet.

I sin analys kommer kommissionen främst att beakta följande:

- **Stödmottagarens marknadsinflytande och marknadsstruktur:** Om mottagaren redan har en dominerande ställning på en produktmarknad, kan stödåtgärden stärka dominansen genom att den ytterligare försvagar det konkurrensstryck konkurrenterna kan utsätta stödmottagaren för. Stödåtgärderna kan få liknande påverkan på oligopolmarknader med bara ett fåtal aktörer.
- **Nivån på inträdeshinder:** På FoUI-området kan det finnas betydande inträdeshinder för nya aktörer. Det kan till exempel röra sig om juridiska hinder (i första hand immateriella rättigheter), stordriftsfördelar, hinder för åtkomst till nätverk och infrastrukturer samt andra strategiska hinder för marknadsinträde eller expansion.
- **Köpkraft:** Ett företags marknadsinflytande kan också begränsas av köparnas position på marknaden. Närvaron av starka köpare kan motverka en stark marknadsposition, om det är troligt att köparna strävar efter att bevara tillräcklig konkurrens på marknaden.
- **Urvalsprocess:** Kommissionen kommer att se allvarligt på stödåtgärder som gör att företag med en stark marknadsställning kan påverka urvalsprocessen, till exempel genom att de har rätt att rekommendera företag vid urvalet eller påverka forskningsinriktningen så att alternativa inriktningar missgynnas utan välgrundade skäl.

7.4.3 Bevarande av ineffektiva marknadsstrukturer

Dåligt riktat FoUI-stöd kan leda till att ineffektiva företag får stöd och följaktligen till att många marknadsaktörer bedriver ineffektiv verksamhet. Kommissionen kommer att analysera om stödet beviljas till marknader med överkapacitet, till industrier på nedgång eller till känsliga sektorer. Oron är mindre befogad om det statliga FoUI-stödet syftar till att ändra tillväxtdynamiken i sektorn, främst genom införandet av ny teknik.

7.5 Avvägning och beslut

Mot bakgrund av dessa positiva och negativa delar gör kommissionen en avvägning av vilka effekter åtgärden får och fattar beslut om de uppkomna snedvridningarna kommer att påverka handelsvillkoren i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Analysen i varje enskilt fall kommer att baseras på en totalbedömning av de förutsebara positiva och negativa följderna av det statliga stödet. Kommissionen kommer inte att mekaniskt använda de kriterier som anges i avsnitten 7.3 och 7.4, utan gör en helhetsbedömning med proportionalitetsprincipen som underlag.

Kommissionen kan välja att inte göra några invändningar mot den anmälda stödåtgärden utan att använda sig av det formella granskningsförfarandet eller, i enlighet med det formella granskningsförfarandet i artikel 6 i förordning (EG) nr 659/1999, besluta att avsluta förfarandet i enlighet med artikel 7 i den förordningen. Om kommissionen fattar ett villkorligt beslut i den mening som avses i artikel 7.4 i förordning (EG) nr 659/1999, kan den beakta att förena beslutet med framförallt följande villkor, som måste vara proportionella och dämpa de snedvridningar eller följder för handeln som uppkommer:

- Lägre stödnivåer än de maximinivåer som tillåts enligt kapitel 5, inklusive återkravmekanismer och olika villkor för återbetalning av förskott.
- Spridning av resultat, samarbete och andra åtaganden.
- Separata konton för att undvika korssubventionering från en marknad till en annan om stödmottagaren har verksamhet på flera marknader.
- Ingen diskriminering av andra tänkbara stödmottagare (minska selektiviteten).

8. KUMULERING

I fråga om kumulering skall de stödtag som fastställs enligt de här rambestämmelserna gälla oavsett om det projekt som får stöd finansieras helt och hållet med statliga medel eller delfinansieras av gemenskapen, förutom i det specifika och begränsade sammanhanget i fråga om villkoren för gemenskapens finansiering inom ramen för FoTU-ramprogrammen,

som antagits i enlighet med avdelning XVIII i EG-fördraget respektive avdelning II i Euratomfördraget.

Om den utgift som är berättigad till FoUI-stöd även berättigar till stöd för andra syften, skall den gemensamma delen bedömas efter de mest gynnsamma taken enligt tillämpliga regler. Denna begränsning gäller inte stöd som beviljats enligt gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för att gynna riskkapitalinvesteringar i små och medelstora företag ⁽⁴⁶⁾.

FoUI-stöd skall inte kumuleras med stöd av mindre betydelse när det gäller samma bidragsberättigande utgifter om syftet är att kringgå de maximala stödnivåer som fastställs i de här rambestämmelserna.

9. SPECIALREGLER FÖR JORDBRUK OCH FISKE

I fråga om FoU-stöd till produkter som anges i bilaga I till EG-fördraget, och genom undantag från de begränsningar av stödnivåerna eller tillägg som anges på andra ställen i de här rambestämmelserna, kommer kommissionen även fortsättningsvis att tillåta stödnivåer på upp till 100 % under förutsättning att följande fyra villkor uppfylls:

- Forskningen skall vara av allmänt intresse för den berörda sektorn eller delsektorn.
- Innan forskningen påbörjas skall information om den samt målet för den publiceras på Internet. Ett ungefärligt datum för resultaten och var på Internet de kommer att publiceras, samt information om att resultatet kommer att vara gratis tillgängligt, måste ingå i informationen.
- Forskningsresultaten måste vara tillgängliga på Internet under minst fem år. Denna information får inte publiceras senare än den görs tillgänglig för medlemmar i vissa organisationer.
- Stödet skall beviljas direkt till forskningsinstitutionen eller organisationen och får inte omfatta beviljande av icke-forskningsstöd till ett företag som producerar, förädlar eller marknadsför jordbruksprodukter, eller innebära prisstöd till tillverkare av sådana produkter.

Kommissionen kommer att tillåta statligt stöd för samarbete enligt artikel 29 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) ⁽⁴⁷⁾ om samarbetet har godkänts för gemenskapens samfinansiering enligt den artikeln och/eller det statliga stödet har beviljats som ytterligare finansiering enligt artikel 89 i

förordning (EG) nr 1698/2005 enligt samma villkor och samma nivå som samfinansieringen.

FoU-stöd till produkter som anges i bilaga I i EG-fördraget och som inte uppfyller villkoren i detta kapitel kommer att granskas enligt de normala reglerna i dessa rambestämmelser.

10. SLUTBESTÄMMELSER

10.1 Rapportering och övervakning

10.1.1 Årliga rapporter

I enlighet med rådets förordning (EG) nr 659/1999 och kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget ⁽⁴⁸⁾, skall medlemsstaterna lämna in årliga rapporter till kommissionen.

Utöver de krav som fastställs i dessa förordningar skall de årliga rapporterna om stöd till FoUI innehålla följande information i fråga om varje åtgärd, inklusive information om stöd under en godkänd stödordning:

- Stödmottagarens namn.
- Stödbelopp per stödmottagare.
- Stödnivå.
- Sektorer inom vilka projekten genomförs.

När det gäller skattestöd måste medlemsstaterna endast tillhandahålla en förteckning över de stödmottagare som har tagit emot en årlig skattelättnad som överstiger 200 000 euro.

När det gäller kluster, måste rapporten också innehålla en kort beskrivning av klustrets verksamhet och hur väl det lyckats locka till sig FoUI-aktivitet. Kommissionen kan komma att begära en ytterligare information om det stöd som beviljats, som kontroll av att villkoren i kommissionens beslut om att godkänna stödåtgärden har uppfyllts.

De årliga rapporterna kommer att offentliggöras på kommissionens hemsida.

I fråga om stöd som beviljats stora företag inom en godkänd stödordning, måste medlemsstaterna i den årliga rapporten ange vilken stimulans effekt stödet haft, vilket i första hand skall ske genom användning av de indikatorer och kriterier som omnämns i kapitel 6 ovan.

⁽⁴⁶⁾ EUT C 194, 18.8.2006, s. 2.

⁽⁴⁷⁾ EUT L 277, 21.10.2005, s. 1. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 1463/2006 (EUT L 277, 9.10.2006, s. 1).

⁽⁴⁸⁾ EUT L 140, 30.4.2004, s. 1. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 1627/2006 (EUT L 302, 1.11.2006, s. 10).

10.1.2 Tillgång till stödordningarnas fullständiga text

Kommissionen anser att det behövs ytterligare åtgärder för att förbättra öppenheten kring statligt stöd i gemenskapen. Framförallt verkar det nödvändigt att se till att medlemsstaterna, de ekonomiska aktörerna, de berörda parterna och kommissionen på ett enkelt sätt kan få tillgång till den fullständiga texten till samtliga FoUI-stödordningar.

Detta sker på enkelt sätt genom att man upprättar länkade Internetsidor. När kommissionen i framtiden granskar FoUI-stödordningar kommer den därför systematiskt att kräva att den berörda medlemsstaten offentliggör den fullständiga texten till slutliga stödordningar på Internet och att kommissionen informeras om Internetadressen. Stödordningen får inte användas innan informationen offentliggjorts på Internet.

10.1.3 Informationsformulär

Dessutom, om stöd till FoUI beviljas på grundval av stödordningar utan att omfattas av kravet på individuell anmälan och om det uppgår till mer än 3 miljoner euro, skall medlemsstaterna, senast 20 arbetsdagar efter det att den behöriga myndigheten beviljat stödet, ge kommissionen den information som krävs enligt det standardformulär som återfinns i bilagan till dessa rambestämmelser. Kommissionen kommer att göra en sammanfattning av denna information tillgänglig för allmänheten på sin webbplats (http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html).

Medlemsstaterna skall se till att detaljerade register förs över allt stöd som ges för FoUI-åtgärder. Sådana register, som skall innehålla alla uppgifter som krävs för att fastställa att de stödberättigande kostnaderna och den högsta tillåtna stödnivån iakttagits, skall bevaras i tio år från den dag då stödet beviljas.

Kommissionen kommer att begära att medlemsstaterna lämnar in denna information så att den kan göra en konsekvensbedömning av de här rambestämmelserna tre år efter det att de trädde i kraft ⁽⁴⁹⁾.

10.2 Lämpliga åtgärder

Kommissionen lämnar härmed, mot bakgrund av artikel 88.1 i EG-fördraget, medlemsstaterna förslag till följande lämpliga åtgärder när det gäller deras respektive befintliga stödordningar för forskning och utveckling:

För att efterleva dessa rambestämmelser bör medlemsstaterna när så är nödvändigt ändra stödordningarna för att bringa dem i överensstämmelse med dessa bestämmelser inom tolv månader efter det att de har trätt i kraft. Detta gäller dock inte följande undantag:

- Medlemsstaterna har tjugofyra månader på sig att införa ändringar som föranleds av bestämmelserna i punkt 3.1.1 i dessa rambestämmelser.

- Det nya tröskelvärdet för stora enskilda projekt kommer att tillämpas från och med den dag då detta ramverk träder i kraft.
- Plikten att tillhandahålla mer detaljerade årsrapporter i enlighet med punkt 10.1.1. och plikten att tillhandahålla informationsformulär enligt punkt 10.1.3. kommer att tillämpas på befintliga stödordningar sex månader efter den dag då detta ramverk träder i kraft.

Medlemsstaterna uppmanas ge sitt uttryckliga och ovillkorliga samtycke till de föreslagna åtgärderna inom två månader efter offentliggörandet av dessa rambestämmelser. Om svar uteblir, kommer kommissionen att anta att medlemsstaten i fråga inte samtycker till de föreslagna åtgärderna.

10.3 Ikraftträdande, giltighet och översyn

Dessa rambestämmelser träder i kraft den 1 januari 2007 eller, om de inte har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* före den dagen, den första dagen efter det att de har offentliggjorts där, och ersätter gemenskapsramarna för statligt stöd till forskning och utveckling.

Dessa rambestämmelser skall tillämpas till och med den 31 december 2013. Kommissionen kan efter samråd med medlemsstaterna ändra dem före den dagen mot bakgrund av viktiga konkurrenspolitiska eller forskningspolitiska överväganden eller med hänsyn till annan gemenskapspolitik eller internationella åtaganden. Kommissionen har för avsikt att genomföra en översyn av rambestämmelserna tre år efter det att de har trätt i kraft.

Så snart rambestämmelserna har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* kommer kommissionen att tillämpa dem på alla de anmälda stödprojekt som den skall fatta beslut om, även i de fall anmälan om projekten har gjorts före offentliggörandet. Här ingår enskilda stöd som beviljats enligt godkända stödordningar och meddelats kommissionen i enlighet med ett krav på enskild anmälan av sådant stöd.

I enlighet med kommissionens tillkännagivande om vilka regler som är tillämpliga för att avgöra om ett statligt stöd är olagligt ⁽⁵⁰⁾ kommer kommissionen vid oanmält stöd att tillämpa

- dessa rambestämmelser, om stödet beviljades efter det att de trätt i kraft,
- de rambestämmelser som gällde när stödet beviljades, i alla andra fall.

⁽⁴⁹⁾ I det sammanhanget kan medlemsstater vilja stödja kommissionen genom att bidra med sina egna efterhandsbedömningar av stödordningar och enskilda åtgärder.

⁽⁵⁰⁾ EGT C 119, 22.5.2002, s. 22.

BILAGA

Formulär för sammanfattande uppgifter om stöd inom det utvidgade rapporteringskravet (avsnitt 10.1)

- 1) Stödmottagare (företagets eller företagets namn, SMF eller inte):
 -
 - 2) Stödordningens/stödordningarnas referensnummer (kommissionens referensnummer för de gällande stödordningar enligt vilka stödet beviljas):
 - 3) Offentligt organ/offentliga organ som beviljar stödet (de beviljande myndigheternas namn och kontaktuppgifter): ..
 -
 - 4) Medlemsstat där projektet eller åtgärden utförs:
 - 5) Slag av projekt eller åtgärd:
 - 6) Kort beskrivning av projektet eller åtgärden:
 -
 -
 - 7) Stödberättigande kostnader i euro (i tillämpliga fall):
 - 8) Diskonterat stödbelopp (brutto) i euro:
 - 9) Stödnivå (bruttobidragsekvivalent i procent):
 - 10) Eventuella villkor för utbetalning av det föreslagna stödet:
 -
 - 11) Planerat start- och slutdatum för projektet eller åtgärden:
 - 12) Datum då stödet beviljades:
-